Nyolczadik évfolyam. 81-ik szám. Kolozsvártt, 1878. vasárnap április 7.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Volgler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitatér 5. sz.

Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A mi megyéink.

E czim alatt közelebbről elmondók, mit követett el a kolozsvári iparkamara területén levő 8 megye a most alakuló erdélyrészi házi ipar és iparfejlesztő egyesülettel szemben.

*

A hanyagságukért megrótt megyéktől azt várta volna minden értelmesen gondolkozó, hogy igyekezzenek helyrehozni az elkövetett mulasztást és ime kaptunk egyik legtekintélyesebbtől tett helyett a „Marosvidék“-ben két hasáb irka-firkát.

*

Hanyagnak lenni, kinek kötelességei vannak, vétek, de elhatározni, hogy ezután is annak marad, bűn. A mi közigazgatásunk erre is nyujt példát, álljon itt tanuságul a kapott válasz, ez is megérdemli, hogy a lap homlokát diszitse. Minden szószaporitás nélkül nehány sorban majd alább válaszolunk reá.

*

Igy szól a czikk:

„Maros-Vásárhely, 1878. április.

(Cs.) Cromwell s párthivei 1637-ben már hajóra szálltak, czéljuk volt kiköltözni Angliából, hogy a szabad Amerikában telepedjenek le. Hasztalan!

Károly király parancsa visszatartá őket, megtiltván a kivándorlást.

Nehány évvel később Cromwell a helyzet ura kaczagva irta alá a király halálos itéletét.

Sorsát senki el nem kerülheti.

Épen ugy nem, mint azon tisztes megyék, melyeknek közigazgatását a „Kelet“ márczius 30-iki vezérczikke szégyen-padra vonszolta.

Ezen papiros-korszakban, midőn a levéltározott rubrikák és rendeletek ma-holnap a munkaerőt szoritják ki fedél alól, igyekszik a közigazgatás is megfelelni nagy horderejű kötelességeinek s ez által egyszersmind menekülni a hirlapi óvatióktól.

Hasztalan!

A szerkesztő sejt vagy hall valamit, a szedők várják, czikkje nincs, sem czélja, sem ideje, hogy végére járjon valaminek, felül tehát és ir egy dörgedelmes vezérczikket, keresztül kaszabol oly dolgokon, a melyekhez, mint látszik, nem ért. De csinált skandalumot, felkeltette a közfigyelmet, reménybe helyezett nehány védekező választ, tölti a lapot, gyüjti az előfizetőket, a kiket pedig méltatlanul elgázolt, viheti az ördög!

De mi, kik az illető elgázolt megyék közigazgatási dolgait közelebbről ismerjük, mosolygunk a tarka czikk felett s hosszu életet kivánunk „Justus“-nak, mialatt kierősödhetik vagy alaptalan felindulása végelgyengülés következtében kiszenved.

Valóban sorsát senki el nem kerülheti.

* * *

Mult év julius 29-kén megérkezett Maros-Tordamegyéhez is Kolozsmegye érdemes főispánjának „az erdélyrészi házi ipar fejlesztő egyesület“ pártolása iránti átirata.

Hogy ezen ügytárgy a maga fontosságához képest kellőleg méltathattassék, a megyei közigazgatási hatóság részéről meleg ajánlattal terjesztetett pártolás végett a megyei közgyülés elébe.

A közgyülés tavalyi oktober 5-kén 30. j. k. sz. alatt támogatni óhajtván ezen ügyet, kiadta az alispánnak megfelelő intézkedéstétel végett.

Az alispán, mihelyest a közgyülési ügydarabok kezére kiadattak, november elején 7108. sz. alatti köriratában az összes járási és városi elöljárókat felhivta, hogy ezen egyesület nemes czélját minél szélesebb körben köztudomásra hozván, ezen jótékonyczélu ügynek minél több pártolót szerezzenek.

Ezután közvetlen történt az uj megye járásainak, község csoportjainak egészen uj beosztása, nemcsak, de egyszersmint az általános tisztujitás is.

S ha „inter arma silent leges“, megengedi „Justus“, hogy ily nagy fontosságu átalakulási processus folyama alatt legkevésbbé volt idő és kellő alkalom a kivánt pártolók össze toborzására.

Ugy de, ezek mellett a közelebbi terméketlen évek s a minden irányból követelésben álló terhek egy kimerült közönséget állitottak a felhivott járási elöljárók körébe, kik üres gyomorral hallgatták „a háziipar fejlesztő egyesület“ nemes és jótékony irányu czéljai leirását s daczára az éh-gyomornak, nem hiányzott a méltó lelkesedés, azonban alig érkezett a pártolásra felhivott jámbor haza, ajtón, ablakon pecsétet talált s midőn egyik utczáján a falunak az adó-végrehajtót látta szekéren távozandóban, eltalálta, hogy hányadán áll a szomoru valóság.

Higyje el „Justus“, hogy ily idők, ily szomoru körülmények nincsenek helyesen megválogatva arra, hogy még nemesebb czélokért is a közigazgatás vagy bárki más pártoló-közönséget hajszoljon össze.

Egy tisztikar, mely fizetésének százalékaiból 10.000 frt iskolai alaptőkét gyüjtött össze; egy közigazgatás, mely moralis közgazdászati és financzialis irányban egyikét a legáldásosabb institutióknak: a megyei kölcsönös tüzbiztositó-társulatot virágzó állapotban tartja fenn; közigazgatás, mely kezdeményezte, hogy a megye tekintélyes nagyrészének gyümölcsösökkeli befásitása s e téren a népnek fejlesztése czéljából birtokossági költségen szakértő egyén állittassék be és dijaztassék; egy közigazgatás, mely telyes erőfeszitéssel törekszik egy kebli hitel egyesület létesitését s más módokat is megragadni, hogy az uzsora káros pusztitásait megszüntesse stb. stb.

Egy ilyen közigazgatás, habár előre láthatólag meg nem hizhatik is az ország pénzén, mindenesetre jogos igénye van arra, hogy a „Kelet“ „Justusának“ esetlen vicceivel ne saturáltassék.

Zárjel között — s ez legyen a mi és „Justus“ közös titkunk — megsugunk valamit: olvassa el „Justus“ az 1871-beli XVIII-ik t. czikket s abból meg fogja tanulni, hogy önkéntes adakozás utján létesithető czélokból a megye közgyülése rovatalt egyes autonom községei zsebére ki nem szabhat, ennyit legalább tudni kell egy hirlapirónak s megtartani kell egy „szabadelvü lap“ czikkirójának.

Még azt is megsugjuk: olvassa el „Justus“ a maros-tordamegyei alispánnak idei február 26-ról 2026. sz. ezen ügyben a kolozsvári ipar-kamarához küldött átiratát s abból látni fogja, hogy a megyei igen mostoha anyagi viszonyokra hivatkozás mellett is két 50—50 frtos alapitó-tag biztositó okmánya lett elküldve s igy be kell látnia, hogy dörgedelmes támadása „falnak vitte!“

Van végre egy őszintén jóakaratu tanácsló szavunk is a kérdéselt ipar-fejlesztő egyesület vezetőihez!

Az ilyen s hasonlóan nemes czélu dolog keresztülviteléhez válasszák meg a kellő időt s általán az ily nagyobb horderejü dolgok jó vagy-balsorsát ne bizzák peniczilusként hasitó pennahegyére! mert hangja nincs s kár a papirosért, a mit fogyaszt.

Jobb jövő reményében s eltelve „Justus“ felfogása iránti bámulatunktól, adakozunk „Justus“ nevének s ezennel pótoljuk azt „in“ előraggal!

Kérjük a „Maros-Vidék“ t. szerkesztőségét: hogy becses lapja jelen számából egy tisztelet-példánynyal kedveskedjék a „Kelet“ t. szerkesztőjének.“

Világos, hogy ez esetben a kéziratot sürgető szedő és a felületes szerkesztő okozták a botrányt a maguk és a közönség mulattatására. Mert:

*

Teljes igaza van Maros-Tordamegye érdemes alispánjának, hogy az általános tisztujitás miatt nem lehetett teljesiteni az iparfejlesztő egyesület kérését, hiszen a kérés csak mult év julius havában ment el s a tisztujitásig csupán egy félesztendő volt eligazitására. Egy félév alatt pedig ily nagy dolgot azért sem lehetett elvégezni, mert csak ugy, a mint volt, ajánlani kellett volna a közgyülésnek és aztán bele kellett volna a jegyzőkönyvbe másoltatni Pozsonymegyének szószerint megküldött határozatát. Tudvalevő dolog azonban, miszerint a megyének életfeladata nem az, hogy az adófizetők anyagi helyzetének javitásáról gondoskodjék, hanem hogy mindenek felett tisztviselőket válasszon.

*

Teljes igaza van Maros-Tordamegye érdemes alispánjának, hogy az általános nyomor és executió miatt nem lehetett teljesiteni a kérést, hiszen az iparfejlesztő egyesület annyira tulkövetelő, hogy a 100 lakóssal biró községtől 1 forintot, a 200 lakossal birótól 2 forint évi tagsági dijat kért. Az pedig tiszta dolog, hogy az erdélyi részek legmódosabb megyéjében, ha a lakosok egy egész évre, egy egész, kerek, réz krajczárt fizetnek, mulhatatlanul tönkremennek.

*

Teljes igaza van a nemes alispánnak, hogy a törvény sem engedte meg az egylet kérésének teljesitését. Hiszen csak a közgyülésnek nem kell beleegyezni az egylet kivánságába, s akkor nyilván nem marad más mód az egyletre nézve, mint hogy önkénytes adakozásokból tengesse életét s ne alkalmatlankodjék többet a közigazgatásnak. Látható tehát, hogy az összes felső-magyarországi megyék, Kolozs, Torda-Aranyos megye, midőn községeikkel az iparfejlesztő egyletbe léptek s a miniszterium, mely határozataikat megerősitette, mind törvényt sértettek s ezután utasitandók lesznek, hogy Maros-Tordamegye alispánjához folyamodjanak törvénymagyarázatért. Ez annál szükségesebb lesz, mivel az 1871. XVIII. t. czikkben egyátalán nem található fel az idézett intézkedés.

*

Abban is igaza van a nagyratisztelt alispán urnak, hogy fennen kérkedik a két alapitó taggal, mert hisz az alapitó tag az egyletnek az alapitványi tőke után évenként 2 s fél forintot fizet s a midőn Kolozsvár 26 ezer lakósa közt csak egy-egy tizedkapitány 30—40 két forintos kötelezettségü tagot gyüjt, valóban lélekemelő jelenség, hogy Maros-Tordamegyének összes közigazgatási gépezete 165 ezer 627 lakos között két egész tagot gyüjtött, kik évenként 2 frt 50 krt fizetnek.

*

Végül abban is igaza van Maros-Tordamegye érdemes alispánjának, hogy az ilyen egyletek dolgát nem kell olyan emberekre bizni, kik pennát is forgatnak kezükben, mert ezek a tevékenységre való unszolással kellemetlenséget okoznak egyfelől másoknak s a méltán megrótt felek által pedig másfelől jó gorombán leszidatják magukat. Legjobb volna mindkettőnek pipázni és alunni.

Csak egyben nincs igaza Maros-Tordamegye mélyen tisztelt alispánjának: ha minden ilyen közérdekü ügyben igy teljesitik a közigazgatási tisztviselők nagy feladatukat, akkor nem őket viszi el az ördög, hanem az adófizetőket.

Justus.

— Az osztrák-magyar hadsereg mozgósitására vonatkozó munkálatok, irja a „Lloyd“, a hadsereg hatóságainál, territoriális parancsnokságoknál, csapattesteknél, a hadsereg intézeteinél, s a raktáraknál, mondhatni, be vannak fejezve. Az ez év kezdete óta folyó élénk munka most már a normális foglalkozásnak adott helyet s Bylandt Rheidt gróf, közös hadügyér több joggal s nyugodtabb lelkiissmerettel mondhatja el, mint ezelőtt közel nyolcz évvel Leboeuf, hogy: „Nous sommes archiprets!“ Valamennyi kiegészitő kerületi irodában a behivási parancsok készen és aláirva vannak a datum kiirása hiányzik még. Az első távirati avisóra ezen behivási parancsok azonnal expediáltatni fognak és aztán a politikai és községi hatóságok teendője lesz főképen, gondoskodni az illetők gyors behivásáról.“

A keleti kérdés.

San-Stefanoban april. 3-án a nagyherczeg elnöklete alatt nagy haditanács volt. A maszlaki török tábor kerényen megerősittetett, uj török csapatok indittattak oda. A Konstantinápoly és környékbeli csapatok négy hadtestbe osztattak, melyek fölött Oszmán és Mukhtár pasák naponként szemlét tartanak. — San-Stefanoból folyton számos beteg orosz katonát szállitanak Odesszába. A szároszi öbölbe orosz haderők indittattak. Az örmény patriarcha a miniszterelnöknél lépéseket tett, hogy Örményországba cserkeszek ne küldessenek.

A „Pol. Corr.“ konstantinápolyi hirei apr. 3-áról fordulat közellétét jelzik a császári csillag-palotában az oroszok javára, mely az angol befolyást ott legyőzni látszik. A szultán e hangulatváltozása nem sokára miniszterváltozásban találhat kifejezést. Reuf pasa Ahmed Vefik helyett miniszterelnök: és Oszmán pasa, kit a fogságból visszatérte óta az orosz szövetség határozott párthivének tartanak, hadügyminiszter lesz.

Zimonyból jelentik a N. W. Abendblattnak, hogy Milán fejedelem hirtelen és titkon Nisbe ment. Beszélik, hogy ujabb és veszélyes összeesküvés adott erre okot. Jefrem Markovicsot, az ismert pártvezért, képviselőt és alezredest elfogták és Arangyelovajban haditörvényszék elé állitották.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

PHILHARMONIAI HANGVERSENY.

(Schubert C-dur symphoniája és Litolff „Girondisták“ nyitánya.)

Az oly sokat emlegetett philharmoniai társaság Kolozsvártt végre megszülemlett. Valóban rég éreztük hiányát, s most, midőn a régi conservatorium makacs conservativismusával annyira ment, hogy a magasabb, s a modern igényeknek megfelelő zenei fajok müveléséről — sit venia verbo — szellemi ugy mint anyagi tehetetlensége bizonyságául, ugy szólva önként lemondott: kétszeres örömmel lehet üdvözölnünk azon uj mozgalmat, mely működvelő köreinkben a legnagyobb dicséretre méltó élénksséggel indult meg, még pedig igazán oly irányban, mely az előzményekből következtetve, hivatva lesz zenei életünket azon niveaura emelni, hol azt fokozott müigényekkel biró közönségünk látni már rég, és pedig méltán óhajtja. Hogy e czél elérve legyen, csak a közönség pártfogásától függ, a mi, nincs okunk kételkedni benne, nem fog megvonatni a vállalat élén álló derék, ügybuzgó kezdeményezőktől.

Midőn a mult században III. György angol király, Händel kiváló tisztelője az ugynevezett „concert of ancient music“-okat először megalapitotta, még csak a főranguaké volt a kiváltság azokon megjelenhetni. A zene azon pikáns eledelek közé tartozott, melyek iránt a nagy közönségnek nem volt szabad érdeket táplálnia. Azóta történt az is, hogy egy kiváló német iró dr. Mülner Adolf eme sokat jelentő nyilatkozatot tette: „Szükséges ugymond, magán-szinpadokat felállitani, mert a szinmüirodalom azon veszélyben forog, hogy az opera által kiszorittatik.“ Mindkét extremum kezdet és végpontját jelzi egy fényes epochának a zenészet történetében, melynek historiai magva maga a zene népszerüsitése. E missiojának századunk valóban meg is felelt, még pedig a modern instrumental és programm zenében, mint azon formában, melyben az emberi genius concret irányulata, örök rejtélyeken töprengő elméje, a végtelenségig csigázott szenvedélyei, szóval angyali és daemoni vonásai együtt, egyaránt megillető, szükségképpeni alakzatot nyernek, s élő monumentummá tömörülnek.

Itt nyeri a zene mély, bölcselmi szinezetét, épen a különböző, sőt ellentétes elemek eme összpontositásában, általános elvontságában. Érezzük, hogy megmagyarázhatlan, titokteljes összeköttetés van az egyes mathematicai hangviszonyok, s az emberi sziv egyes idegei között, s az a mélység, az az érzéki erő, az a phantasticus de mégis oly közelről ismerős világ, melyet a zene tár föl előttünk, lesujt és fölemel, elkábit és gyönyörrel tölt el egyszersmind.

Nem kevéssé érdekes bár aestheticai tekintetben kisszerü kisérlet volt az, mit Spohr tett, egy ugynevezett „historiai“ szymphoniájában, melynek négy tétele az 1780, 1780, 1810 és 1840-dik éveknek izléseiben tartva, a Bach-Händeli, Haydn-Mozarti, Beethoveni és uj-romanticai zeneirány periodusait representálja. Emű 1842-ben Bécsben a harmadik concert spirituel alkalmával adatott elő, s figyelemreméltó egymásutánban tüntette föl a symphonia életében azon négy nagy forduló pontot, melyeken át jelenlegi formájáig jutott, s azon éles különbségeket, melyek mindenik, de főleg a romanticai stylt a megelőzőkéitől elválasztják. Az uj-romantica legkiválóbb képviselője Schubert, s C-dur symphoniája kétségkivül a legjelentékenyebb mű az általa producáltak közt. Csak helyeselhetjük tehát a rendezőség eljárását, midőn ez imposans mű előadatásáért áldozatokat hozott, de mielőtt részletezésébe bocsátkoznánk, hadd lássuk előbb röviden a programm egy másik nem kevésbbé érdekes pontját a Litolff „Girondisták“ nyitányát.

Rubinstein a zongoravirtuoz szokta volt mondani, hogy üres óráiban előadó művészettel is foglalkozik, a mi persze azt jelentené, hogy a „Makkabeusok“ szerzője inkább a zeneköltő, mint a virtuoz babérjaira tart igényt. Mai napság nem valami feltünő dolog ilyes nyilatkozatokat hallani, s azért Litolffon sem csodálkozunk, hogy erejét e téren is megpróbálni szándékozott. Mindkét művész eredetileg orosz születésü, de Rubinstein hivebb maradt honához, a dajkarimekhez, miket gyermekéveiben bölcsője felett hallott dalolni, s még ma is, ha megszólal, a slavismus hamisitatlan nyelvén tud zengeni, s egyes hang töredékei az orosz steppek sivár mélaságát, fájdalmas fásultságát büvölik elénk. Litolff egy átplántált, elfrancziásodott szellem, belefonva egy idegen nép kedélyi életébe, történeti multjába, mélység hiányában magáévá téve annak pezsgő élénkségét, vele született routinját, finom espritjét. Egy jovialis világfi, sok van benne a mi Lisztünkből. Zenekedvelő közönségünk különben jól ismeri a mult időkből a kedélyes szürkeruhás emberkét, ki maga vezényelte nálunk „Faust“ drámai symphoniáját s „Maximilian Robespierre“-jét. Örömmel időzik a franczia forradalom nagy historiai tényénél, s ha orosz nem volna, nevezhetnők ezt őszinte lelkesültségnek is, melylyel a szabadság s egyenlőség nagy eszméjén csüng; igy azonban nem tudjuk, ha nem kell-e leszállitanunk a mértéket a müvész divatos kosmopolitismusáig. Bármint álljon is a dolog egyébiránt, el kell ismernünk, meglehetősen kiaknázza e tárgyat zenei oldaláról. A börtönök félhomálya, a rabbilincsek csörgése, a bor- és dicsőség mámoros tömeg vad izgalmai hatásos zenei képpé teszik e müvet, melynek hiánya inkább abban rejlik, hogy ritkán emelkedik fel az eszme magaslatáig, s midőn effectualizál, nem egyszer szélsőségekbe is átcsap, mint például a vérpad borzalmai festésénél, hol kissé elkoptatott fogásokhoz nyul a hatás biztositása végett. A hangfestésnek ez a módja különben általánosan jellemzi a francziákat, s igen könnyen átcsaphat a komikumba, mint például a kakas kukorikolás St. Saëns haláltánczában, ha nem óvatossággal használtatik, a tulreálisticus szinezés lehető kerülésével. Igen helyesen jegyzik meg, hogy az ily eszközök csak a komikai stylben alkalmazhatók megszoritás nélkül (Mozart Figaroja, a Kőmüves és lakatosban több hely, Beethoven Faust-áriája a balha-refrainnél stb.) mig komoly irányban csak mérsékelt czélzások távoli, hang- és szin-analogiák engedhetők meg az aestheticai eszmetársitás alapján. Ezektől eltekintve a „Girondisták“ valódi jellemzési és drámai erővel irt munka; van benne élet, pezsgő mozgás, mely a figyelmet, sőt érdeket folyton lekötve tartja, s lankadni pillanatra sem engedi.

Az est fővonzerejét azonban kétségkivül Schubert halhatatlan C-dur symphoniája fogja képezni. Schubert az, ki a hangverseny termeket ugy szólva vetélytárs nélkül dominálja ez idők szerint, mig Weber holdvilágos romanticája, az elegáns, pikáns Mendelsohn, a speculativ szellemü Schumann, tagadhatlanul veszteni kezdtek ingerőkből. A nemrég elhunyt bécsi karmester Herbeck érdeme jó részben, hogy a Schubert-cultust oly fokra emelte, hol az most áll: mig másfelől igazi közvetlen naivitása, rajongó természeti felfogása, hamisitatlan érzéke a korszeszély, divat stb. befolyásaitól független állást biztositanak számára a nagy zeneköltők közt.

Ép oly pantheista mint Beethoven, a szabad természet csodái ragadják magukkal ihlett kedélyét, de nála a lét elemeinek eme harmonicus összjátékába nem vegyül dissonans hang, nem semmi pessimisticus árnyalat. Beethoven realisabb, szereti szembeállitani a külvilággal saját bensőjét, transcendens vágyait, lényének rejtett problemáit; ezért symphoniáiban többnyire az adagio tétel vezet be lyrai egyéniségébe, mintha az üde zöld lombok, a tarkálló virágok közül egyszerre kiválnék egy sápadt emberi alak: a hatás frappans, az ellentét a legnagyobb mértékben megkapó, költői. Schubertnél mindez máskép van; nála minden ellentét egy magasabb lyrai, mondhatnók ódai egységben olvad föl; a külső momentumok csak benne és általa birnak létezéssel, csak addig élnek, mig alanyiságának reflex-sugaraival áraszthatja el. A Beethoveni staffage-ok felett borongós, esős ég terül el, langyos szellő játszik a fák lombjaival, mig a suhanó patak tiszta tükrére egy-egy alá-hulló csepp rezgő gyürüt von. Schubert csoportozatai felett azonban mindig a derült kék ég mosolyg s a tavaszi napsugár ringó harmatgyöngyökön törik meg. Beethovennek a nagy természet édes szülő anyja, de megvigasztalni az sem képes, csak fájó panaszait zokogja ki keblén, s ha könnyein néha áttör is a szivárvány, csak a resignatio csókjával enyhiti a boldogtalan sziv mély keserveit. Ezzel ellenkezőleg Schubertben az erkölcsi egyén emelkedik ki győztesen a contemplativ lélek vagy az érző sziv küzdelmeiből. A C-dur symphonia finaleja is e mozzanatot interpretálja.

Körülbelől ez a viszony van, e két nagy szellem közt. Az avatottak figyelmét nem fogja kikerülni e kiváló zenemüben pár olyan motivum, melyek határozottan a mesterre vallanak, Beethovent juttatják eszünkbe; de ugyan ki nem meritett a tengerből, mely egy uj világot foly körül hullámaival. Ezek daczára is Schubert külön álló egyéniség, külön irány képviselője, az uj romantica megtestesült symboluma, még pedig abban az értelemben, hogy a fölvett alapeszmét a legszélsőbb conseguentiákig követi, füzi, s a részletek kidomboritásában bizonyos, méltán modernnek nevezett genreszerüséget árul el.

A C-dur symphoniát egy festői idyllhez, egy vándor önfeledt merengéséhez lehetne hasonlitani. Már a bevezetés (andante), egy hat taktuson keresztül vezetett kürtsolotétel, ez irányban kelti föl a hangulatot. Mintha valahol a stájer hegyek égbenyuló ormai közt hallanók a havasi kürt hivó szavát. Majd e tételt a hegedük ünnepélyes közvetitése mellett a zenekar veszi át, s utóljára teljes fortéban emelkedik ki a hymnusi egyszerüségü dallam. E kifogástalan kerekségü expositio után következik a tulajdonképeni első tétel (allegro), melyet mindvégig az oboa dominál, a clarinettek és fuvola közremüködése mellett, egy sajátságos szláv-magyar motivumban, s kitünően symmetricus felosztással a vonó- és fuvo-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Oroszország is, Anglia is minden lehetőt elkövet, hogy Törökországot magához szövetségbe vonja. Mint Londonból jelentik, az angol kormány bizton számít már Törökország szövetségére s ugyancsak az angol kormány jelentékeny toborzásokat visz végbe Kis-Azsiában. Smyrna képezi központját e mozgalomnak. Iszmidben, mint a „P. Ll." értesül 20.000 önkénytes, jobbára cserkesz van összpontositva, kik Anglia önkénytesei gyanánt tekintendők. Mint a „N. fr. Pr." értesül, Anglia és a porta közt folynak a szövetségi tárgyalások. Legtanulságosabb jele az időknek és a helyzetnek az, hogy a berlini „Post." mely eddig örökös muszka hymnuszt zengedezett, most egy gyors fordulatot tesz s azt mondja, hogy a san-stefánói szerződés tarthatlan s egy európai coalitiót jósol, melynek ellenben Oroszország szövetséges nélkül fog maradni. Ez nagyfontosságu szó egy oly félhivatalos német laptól, minő a „Post."

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház április 3-iki ülésében Molnár Antal igazoló bizottsági előadó jelenti, hogy Drotleff Vilmos ujonnan választott képviselő a szokásos 30 nap fentartásával igazoltatik: Drotlef Vilmos a 9-ik osztályba soroztatik be.

Következett a napirend: a pénzügyi bizottság jelentésének a tárgyalása az 1878-ik államköltségvetésről.

Csatár Zsigmond határozati javaslatot nyujt be, mely szerint az államköltségvetés addig ne tárgyaltassék tovább, mig a pénzügyminiszter jelentést nem tesz a) az állami jószágok s erdők bérleténél levő hátralékokról, b) a tiszavidéki vasut részvényeinek állásáról s c) az egyenes is indirekt adóhátralékokról, 100 frton felül minden egyes tételt kimutatva.

Beszéde végén élénken megtámadja az ellenzék más árnyalait, melyek szerinte, minden jel szerint kormányra akarnak jutni, a nélkül, hogy az ország üdvét akarnák. Ajánlja határozati javaslatát.

Tomcsányi László fejtegeti, hogy a kormány politikájával nincs tisztában s ezért habár megszavazza ugyan általában a költségvetést, de a kormánynak nem adja meg a helyeslést.

Szapáry Gyula gróf, mint a pénzügyi bizottság tagja, védi annak eljárását a felhozott vádak ellen.

Ajánlja, hogy a költségvetés tárgyalása minél előbb gyorsan lefolyjon, hogy a belügyi reformok létesitésére vonatkozólag ne legyen gát. A jelen helyzetet nem tartja egészségesnek, heterogen elemek csoportosulnak nem elvek, hanem személyes gyülölség szerint (Élénk helyeslés középen), kik az után, ha specialis tervök sikerült, ismét ellenségkép állanának szemközt egymással. Ezért elfogadja a költségvetést átalában (Helyeslés középen.)

Almássy pártolja Helfy inditványát.

Ráth Károly a kormány politikájától nem vár[illegible] a pénzügyi kibontakozást s ezért az approbatiót meg fogja tagadni.

Utánna Steinacker Ödön szólal fel, kijelentvén, hogy ő a budgetet átalánosságban sem fogadja el.

Apponyi Albert szép s nagy figyelemmel hallgatott beszédben igyekezett az ülés végén Szapáry gr. vádját az ellenzék ellen kiemelni, hogy joga volt az ellenzékieknek egyesülni azon kormány ellen, mely a közvéleménynyel annyira ellenkező politikát követett.

Állitja, hogy a többség is személyes vonzalomból szavazta a külügyi dolgokat, de tudomása nem volt annak irányáról. Hogy most kedvezőbb viszonyok léteznek, az nem a mi külügyi miniszteriumunknak köszönhető, hanem egy nagyhatalomnak, mely az európai egyensuly érdekében föllépett (Tiltakozás középről. Balról felkiáltások: Éljen Anglia) de még kérdés, hogy fogják ezen kedvező helyzetet felhasználni s valjon lesz-e ismét ily kedvező állapot? Végül constatálja, hogy ezen fusió soha sem lesz olyan, mint a 75-ki.

Apponyi után Tisza Kálmán szólalt föli s miután Helfy Ignácz, Simonyi Lajos báró némely állitásait megczáfolni igyekezett, Apponyinak felel. Nincs ellene a fusiónak, sőt örülne rajta, hogy ha homogén többségst lehetne létrehozni, de tudja előre, hogy kormányra jutva, e párt rögtön szét fog bomlani.

A fuzióra vonatkozólag gunyosan megjegyzi, hogy a jelenlegi szélsőjobb tagjai 75-ben nemcsak nem perhorrescálták a fuziót, de őt is ezek hivták fel (Derültség.) A fuzionált pártok között 75-ben elvi homogeneitás volt, csak a közjogi alapban volt a különbség, melyet felfüggesztettek s ezen homogeneitásnak tulajdonitható, hogy ezen párt maig is többségben van a házban.

A külügyi politikára vonatkozólag tagadja Apponyi azon állitását, miszerint a jelen kedvezőbb helyzetet nem a külügyminiszternek lehet köszönni. De igen, mert a külügyminiszternek köszönhető az, hogy az ellenzék támadások daczára sem vitte az országot háboruba (Élénk helyeslés középen.)

Hogy a szabadelvü párt nem tudta, miért szavazza meg a bizalmat a külügyekben, ilyest csak isten itélhet meg. A külügyi politikát a parlamenti detail határozatok nem vezethetik, azok csak tájékoztatóul szolgálnak s ezt meg is tette a magyar parlament. A külügyminiszter régen kinyilatkoztatta, hogy a monarchia érdekei megmentetnek; ennél többet nem mondhat, sehol sem mondanak veszélyes pillanatokban, a többi a bizalom dolga.

Azért kéri a házat, vegyék fontolóra a dolgot s tényekből itéljenek azon férfiu fölött, ki előre kimondotta, hogy a monarchia érdekeit megvédi s ne tulajdonitsák érdemét külhatalmaknak. (Éljenzés középen. Felkiáltások balról: Éljen Anglia.)

Ülés vége 2 órakor.

Versenyfeltételek.

A kolozsvári lóversenyek sorozata. 1877. september 20-án és 22-én.

Első nap: péntek september 20-án.

1. Erdélyi dij. Aláirás utján. Minden Erdélyben elletett és felnevelt félvérló számára. Távolság 4824 méter. Teher 3 évesre 62 klgr., 4 é. 72·50 klgr., 5 é. 76 klgr., 6 é. és idősbre 77 klgr. — Ménre 1·50 klgr., egy 400 frt dij nyertesére 2.50 klgr,, két ily vaáy nagyobb dij nyertesére 4 klgrmmal több. Tét 25 frt, fuss vagy fizess. Urlovarok. Nevezés 1878. aug. 10-ike déli 12 óráig.

II. Államdij 300 drb. 10 fr. arany. Futhat minden Erdélyben ellett és felnevelt kancza és mén. Távolság 3216 méter. Teher 3 évesre 55·50 kilogramm, 4 é. 65 kilogramm; 5 év. s idősbre 60·50 klgr.; kanczára 1·50 klgr. kevesebb; 1200 frt nyertesére 3 klgr., két ilyen vagy egy 2500 frt értékü dij nyertesére 5 klgr. több, de nem halmozva. Nem Erdélyben fogantatott, de anyjukkal behozott csikókra 1·50 klgr. több. Belföldi mén vagy kancza ivadékára 2·50 klgr., mindkettőére 4 klgr. kevesebb. Tét 100 frt, fele bánat, egy hóval a verseny előtt jelentve 25 frt. Tét- és bánatösszeg fele a második lóé. Nevezés 1878. julius 20-ka déli 12 óráig bezárólag.

III. Hölgyekdija. Tiszteletdij. Minden erdélyi tulajdonos birtokában levő ló számára. Táv. 2010 méter. Teher 3 é. 62·50 klgr. 4 é. 70·50 klgr.; 5 é. s id. 73 klgr.; méare 1·50 klgr. telivérre 2·50 klgr. több. Lóra, mely futás végett még gyepen meg nem jelent 5 klgr.; idomitatlan lóra még 5 klgr. kevesebb. Tétel 25 frt. Fuss vagy fizess. Urlovarok. Nevezés 1878, szept. 10-én déli 12 óráig.

IV. Államdij 200 drb. 10 frc. arany. Futhat minden magyar korona területbeli 3 éves mén és kancza. Távolság 3216 méter. Teher 55·50 klgr., kanczára 1·50 klgr. kevesebb. Erdélyben nevelt lovakra 2·50 klgr. kevesebb. 2000 frt értékü verseny nyerőjére 2 és fél klgr., két 2000 frt vagy egy 5000 frt értékü verseny nyerőjére 4 klgr., két vagy több ilyen nyerőjére 6 klgr. több. Tétei 100 frt, fele bánat. Tétel- és bánatösszeg fele a második lóé. Nevezés 878. julius 20. déli 12 óráig bezárólag.

Második nap: vasárnap. september 22-én.

I. Eladó verseny 50 drb. 10 frc. arany. Egyleti dij. Futhat minden ló. Távolság 2412 méter. Teher. 3 évesre 50 klgr., telivérre 7. 50 klgr. több; 4 é. 59 klgr., 5 é. s id. 68 klgr., ménre 2.50 klgr. több. Erdélyen kivül nevelt lovakra még 7-50 klgr. több. A nyertes árverés útján 800 frtért eladó; minden 100 frtért, melylyel olcsóbb a ló, 2.50 klgr. teherkönnyebbségben részesül. — Kikiáltási ár: a bejelentett ár; a többlet a verseny pénztárát illeti. Tétel 10 drb. 10 francos arany, fele bánat. Nevezés 1878. augustus 10-én déli 12 óráig.

II. Reiter-Club. Steeple-chase (Handicap). Dij 400 frt. az elsőnek, tételek és bánatok a második lónak. Tiszletdij az első és második lovasnak. Futhatnak bármely országbeli és koru lovak, melyek a Club tagjainak tulajdonába vannak és olyanok által egyen vagy lovagló ruhában lovagoltatnak. Távolság körülbelől 4000 méter a rendes pályán, melyen a verseny tartatni fog. 12 egy méter magas és három méter széles akadályokkal. Lovak, melyek valamely versenyben 1000 frtot és azonfelül nyertek, ki vannak zárva. Lovas, mely nyilvános versenyben még nem nyert $2^1/_2$ klgr. kevesebb. Tétel 10 frt, fele bánat. Nevezés september 1-éig lovaregyleti titkar Bartha Lajosnál. A terhek közlése september 11-ke.

III. Államdij 400 drb. 10 frc. arany. Futhat minden mén s kancza, mely magy.-osztr. birodalmi vagy németországi állami lakós jóhiszemü tulajdona. Távolság 4824 méter. Teher 3. é. 53·50 klgr. 4 é. 63·50 klgr., 5 é. és id. 67 klgr. Ménre 1·50 klgr. több. 3000 frt értékü dij nyertesére 3 klgr., két vagy több ilyen vagy egy 5000 frtoséra 5 klgr. több. Angol vagy franczia lóra külön 8·50 klgr. több. Tétel 200 frt, fele bánat, egy hóval a verseny előtt bejelentve 40 frt. Tétel- és bánatösszeg fele a második lóé. Nevezés 1878. julius 20-án déli 12 óráig.

IV. Vigaszverseny. Kötelező minden lóra, mely ez évben a kolozsvári versenyek valamelyikére nevezve volt. Futhat csak olyan ló, mely ez évben e pályán valamely dijra indult, de nem nyert. Kivételt képeznek a hölgyek dijára és a Reiter-Club akadályverseny dijaira nevezett lovak; ezekre a fentebbi feltételek nem kötelezők, sem nem kizárók. Távolság 1608 méter. Tétel 50 frt, fele bánat, september 15-ig jelentve 20 frt, nyerés által kizárva 20 frt. A terhek augustus 20-ig a „Vadász- és Verseny-lap"-ban közzététetnek.

V. Földészek versenye. Adja sz. kir. Kolozsvár város közönsége. Futhatnak mezei gazdák saját oly lovai, melyeket a biróság elfogad. — Távolság a pálya köre, nyereg nélkül, nemzeti öltönybea. Nyeremény az elsőnek 70 frt, a másodiknak 20 frt és a harmadiknak 10 frt o. é. Bejelentés futás előtt egy félórával.

Megjegyzések.

1. Bármely versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat s ilyen csak: ki bona fide nevezi lovát.

2. Részvényesnek csak az tekinthető, ki a versenyekig e czélra szerkesztett nyilatkozatot, hogy 10 évig az egylet részvényes tagja óhajt lenni — aláirja és az első évi részvénydijat 10 forintban befizeti.

3. Részvényes sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

4. Minden nyereményből 5 százalék az egyleti pénztár javára levonatik.

5. Minden pályázó lótól, annyiszor, a hányszor indul, 5 forint indulási pénz és 5 forint gyeppénz az egyleti pénztárba fizetendő.

6. Teheregységül a klgr. szolgál, távolságnál a méter.

7. A bejelentéseknek a dij külön megnevezésével a lovar szineivel, a ló származásával a terhek pontos kiszámitásával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

8. Csakben levél vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megjöjjön.

9. Valamennyi tét- és bánatösszeg a versenyek előtti este 6 óráig a titkárságnál befizetendő, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek emlitett ideig be nem fizettettek, pályázásra nem eresztetnek.

10. Mindennemü tudakozódás, bejelentés és nevezés ily czim alatt: „Versenyt illető" Bartha Lajoshoz Kolozsvárt, főtér 2-ik szám, bármentesen intézendők.

A lovar-egylet megbizásából:
Bartha Lajos,
egyleti titkár.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Schiller „Wallenstein"-ja.

Irta: Hegedüs István.

Motto: Nur der grosse Gegenstand vermag
Den tiefen Grund der Menschheit auf zu regen.
Im engen Kreis verengert sich der Sinn,
Es wächst der Mensch mit seinen grössern Zielen.
Schiller.

Alig kezdhetném „Wallenstein"-ról irandó ismertetésemet találóbb vezérszavakkal, mint Schiller fenséges trilogiájának első darabja: a „Wallenstein tábora" elé bocsátott prolog e szavaival. E szavak rámutatnak a magas tragikum dicső hivatására. Nagy tárgy tárja föl az emberi szellem mélységeit; mert

„Szűk körben elménk korlátolt leszen,
Nagy czél az embert nagygyá növeli."

E szavak a weimari szinház közönségére mélyen hatottak. Hisz Európa bámulatát egy szűk köréből magasra törő nagy szellem, egy titani erőtől duzzadó hős, Napoleon köté le. A harczi dicsőség bűvös fénye, mint üstökös égő kardja csillogott Európa egén. Schiller a nagy küzdelmek, erős rázkodások, megrenditő katastrofák hatása alatt áll. Egy világ fordult ki sarkaiból. Az ősrend és elöjogok mesteri alkotmánya, a szabadság forrongó kitörése folytán részben összeomlott, részben megingott. A világ megújhodásának teremtő érzése lázas izgatottságba hozta a sziveket, gyujtá meg a népek képzelmét: ily kor az életet mivelő deszkákon is nagyot, erőst kiván. Nem érzékeny olvadozást, de tetterős szenvedélyt. A történelmi tanulmányaiba mélyedő költő lelke, ki korának szabadság eszméi iránt, a haladó és alkotó, a romboló és épitő kor-szellem iránt kiválóan élénk érzékkel birt, a 18-ik század végéhez sokban hasonlónak találta forrongás és nagy rázkodások tekintetében a harmincz éves háboru pusztitó gyülölet-élesztette küzdelmét. A harcz a harczért volt az emelkedő Napoleon élet — eleme; a harcz a harczért, a katonai állam alkotása volt a Wallenstein fölemelője és buktatója.

Milyen volt a harmincz éves háboru kora? Nagy küzdelmek, erős meggyőződés, nagy apostasiák, önfeledt erőszakoskodás, hatalmi visszaélés, merész jellemek, iszonyu bünök, vérontás és vértanui hős tettek rembrandti képét tárja elénk e kor. Sötét alapon élesen kiszögellő alakok kiengesztelhetetlen gyülölettel folytatott tusája.

A jog: az erő, a hatalom. Jogtiprás, szent cselekedet. De mindent nyilt küzdelemre sarkalt. Az alattomos cselszövények kicsalták az ádáz szenvedélyeket; e szenvedélyeket visszabűvölni rejtekhelyeikre nem lehetett. Mint az ó-német monda valkűrjai keresték föl hőseiket. Egy ily valkűr keresi föl az apostata Wallensteint is a protestans hit és szabadság elleni harczra, hogy nagy erejét, törhetetlen akaratát a Habsburgház emelésére szentelje és hogy e ház iránti gyülöletében emésszé föl magát és buktassa alá széditő magasságból, hová nem annyira nagy eszmék szolgálata, nem a lángész ragyogó fényköre, de a szerencse játéka emelte. Titokszerü valóját szerencséje vakitó fénynyel övezte, mely elvakitá legelőbb magát; csak azok tudták kizsákmányolni gyöngéjét, kik közelébe, szivéhez közel juthatának. A valódi nagyság azon előnyével nem birt, hogy távolról értsék félre, gyakran egy egész kor itélje el, de azok, kik közelébe jutnak: hajoljanak meg lelki nagysága előtt. Ő neki szive megtermékenyitve nagy eszméktől nem volt. Az önhittség önmagába szoritá össze, kik távolról nézték lelke sas-szárnyait, bámulták, kik közelébe férköztek, a lángész öntudatos nagysága helyett, az önző jellem törpeségét vagy a habozó tétovázás mystikus homályát látták. Bár az ujabbi történeti nyomozások nagyobb szabásu tervekre vezetnek rá, mint a milyeneket a közvetlen halála után magokat kimosni szándékozó hűtlen hivek csalárd és ráfogásokkal teljes előadása után induló régibb felfogás föltett Wallensteinről. A bécsi és müncheni, valamint a svéd levéltárakból napfényre került adatok alapján Wallenstein terve, bár természetes nagyravágyása kielégithetése czéljából, nagy és hazafias lehetett; mert ő békét keresett a harczczal, nem pedig harczot harczczal. Nem a hóditásaiban kielégithetetlen osztrák ház szolgája és eszköze akart lenni mindvégig, de kivált a regensburgi gyülésen történt megaláztatása (1630.) után a szász választóval és a svéddel egyetértve, nagy terveket szőtt a háboru befejezésére, a kedélyek megnyugtatására és saját házának uralkodói rangra emelésére. Hogy a restitutionis edictum kiadása a vakbuzgó és Lamormain jezsuita vezetése alatt álló Ferdinándra a háboru ujabb erővel kitörésének igazolható vádját dobja: előttem világosnak tetszik. Ezt nem a protestans felfogás mondatja velem, de Németország akkori helyzetére csak felületes tekintet is tárgyias igazságnak tünteti föl.

Azonban Schiller Wallenstein-jában főtekintettel arra kel lennünk, milyennek látta s fogta föl ő Wallensteint. Schiller a rendelkezése alatt álló adatokat művészi egészszé önté egybe a harmincz éves háborut tárgyazó 1791—93-ban irt művében. E jellem alapvonásául a féktelen nagyravágyást és megsértett szivében kiengesztelhetlenné, mondhatni szenvedélylyé fajult bosszu vágyat teszi. Plasztikai szemlélhetőséggel festi azon fordulatot, mely Wallenstein lelkében véghezment a regensburgi megaláztatás után. Ő, ki a veszélyben forgó, a nagyravágyó vetélytárs bajor Miksa által növekvésében meggátolt, a katholikus vakbuzgóság által élesztett háboruba másodrangra szoritott Ferdinandot semmiből teremtett, bámulatos fegyelemmel vasakarata a lá hajtott sergével megmenti: áldozatul lőn dobva az által, kinek trónját ismét tiszteltté tette vala, és kinek, Miksának! Miksának, ki ellen Ferdinánd nagyságának kovácsa volt. Fővezérségből letéve ő, a sereg bálványa, a szervező lángész, az alárendelt engedelmesség fénykörével övezett rendkivüli gondviselésszerü férfiu, kinek testét a közvitéz hiedelme szerint golyó nem járja, kinek homloka körül a csaták gőzén át a hadvezéri tehetség, uralkodói fenség fénykőre csillogott. A csillagok jóslata nagyságra, a fölfelé haladó lépcsőzet felső fokára nyujta kilátást, a kebelében duzzadó erő a koronát se tartá igen soknak: és letéve a tehetetlen Ferdinándtól, kinek egyetlen ereje, hatalma korlátolt felfogásában és abban állt, hogy eszközzé válni elég kicsiny vala! Ő kétszer teremte serget és a történet elitéli, hogy miért nem szolgálta mindkettővel egyenlő következetességgel a vallásos gyülöletet kizsákmányoló Habsburg házat. A loyalis alap képezte Wallenstein jellemének talapját, de ha ez alapot a szerzetesi cselszövények, a törpe emberek aláaknázó fondorlata összeporlasztá és kidönté: a bukás még nem igazolja azt, hogy az uralkodó sem volt irányában azon elismeréssel, melyet megérdemel vala. Ez ember akkor romboló démon kezd lenni. Nem oly merész mint III. Richard de bizonynyal több valódi nagysággal birt, mint Machbet. Elhervasztá, puszta kietlenné tevé a gyülölet forró lehelletével ez alkotó tehetség gyönyörü világát; a háboru szenvedélye állandóvá lett belsejében és nem tudott ember lenni.

Tehát Schiller bár még nem történeti okmányok alapján — de az igazság sejtő tudatával Wallenstein alakját bár sötét szinekkel rajzolja, mégis kimondja történetében is, hogy Wallenstein nem azért bukott, mert lázadó volt, hanem lázadó lett, mert bukott.

Midőn környezete hűtlensége bele vitte az ellenséggel való szövetkezés gyülöletes hálójába, akkor már el volt árulva. Tehát a sors láthatatlan szálai már köré fonódtak, midőn vakon a végzetes lejtőre lép: Ha nem teszi meg, akkor is csak az sorsa; azon kivetellel, hogy gyáván lemondott azon sereg vezérletéről, melynek hatalmával a háborut bevégezheti vala, ha megjutalmazzák büszke jelleméből felyő vágyait. De lett volna-é kára Csehországnak, ha oly királya lesz, ki Németországot a szerteszakadozottságtól megmenti?

Lehet, hogy komoly történetirók mosolyát csalja ki e megjegyzés: de ha a jelenben sok nem ugy történik, mint történhetnék, a multban nem épen igy történhetett volna az, mi nem történt? A fatalismus nem igazolható akkor, nem most. És mikor Tilly elesése után (1632.) egyes-egyedül harczolt a svéd erővel Wallenstein, midőn igy szól: „Ha szükség és kétségbeesés őt arra sarkalák, hogy azrá kimondott itéletet megérdemelje, melylyel mint ártatlant sujtolák, az itéletnek ez nem szolgál igazolására.

Schiller oly bensőséggel festi e csodás titokba mélyedő, csillagok buvárlatában láthatatlan szellemekkel társalgó lényt, e sötét, mogorva, hozzáférhetetlen, családjára nézve zord, szeretetlen jellemet, hogy már 1791-ben megszállhatá lelkét azon magasztos gondolat, hogy e zord alakot a költészet sugáraival megaranyozza. Egy ily alak, a kire nézve család, emberies ellágyulás, szelid hangulat ismeretlen volt: a költő lelkére érthetetlensége titokszerü köde által hatott.

Schiller maga mondja, hogy „nagyravágyás által fölemelve, minden fogyatkozásai mellett is nagy, csodálatraméltó, felülmulhatatlan lesz vala, ha mértéket tart. Egy uralkodó és egy hős erényei, okosság, igazságosság, szilárdság, kolossalis nagyságra domborodnak ki jellemében; de hiányzottak nála az emberiesség szelidebb erényei, melyek a hőst ékesitik, az uralkodónak szeretetet vivnak ki."

Ime azon tárgy, melyet Schiller trilogiájában feldolgozott. Mindjárt első látásra szembeszökő nehézségekkel kelle megküzdeni. Hogy hasonlattal éljek, granitból kelle emberalakot, eszményt faragni. Nem csoda, ha a Wallenstein tervének első megalkotása 1794-re esik, a bevégzett trilogia előadása 1800-ban volt. Hat, sőt némelyek szerint hét évig hordozá lelkében e tervet. Gondolatai forrongó küzdelmen át kristályosodtak ki oly fenségesekké, hogy az egész trilogia tragikai nyelv, fenség, eszményi szárnyalás tekintetében Szofoklesz és Shakspere egyesitett erejével és melegségével hat, de a hosszu küzdelem, mintha bele szállt volna hősébe, és őt nem a tragikai hős erejével és szenvedélyével, de a sors bölcselmi problema magaslatán küzködő ember tusakodásával hatotta volna át meg át. A harmincz éves háboru sötét hátteréből kimagasadó alakot a harmincz éves háboruban megkötődött csomó szálai megoldásával mondhatni töprenkedő módon bibelődve látjuk, de kardjával a csomó elvágását midőn megkisértené: bukik s még pedig meggyilkolják, méla borongás és rosz sejtelmekkel teljes hangulattal eltölt est után ágyában. Tudom: a történelmi hűség mit parancsol, de azért hozom föl e vonást, hogy kiemeljem, mily küzdelembe került ez alkotás, de aztán szép, fenséges is! . . Az egészben gyorsan lüktető cselekvény hiányát nem engedi éreznünk. Wallenstein és a sorsához fűződött szeretetre, imádatos rajongással szeretetre méltó Piccolomini Miksa és Thekla keblében duló tragikus harcz szemlélete. Shakespere merőben tettekre és jellemekre alapitott művei alapján alkotott felfogás a tragedia lényegéről nem meriti ki a drámai élet egész körét. Hiszen a klasszikus világ drámáiban feltalálható-e azon gazdag cselekvény, mely nélkül drámát nem akarunk jónak, valódinak nevezni? Nincs-e tragikai hatása: a rokonszenv és bámulat, a megrázkodás és magasabb kiengesztelődés fenséges hatását nem érezzük-e, ha a drámai hősök ajkaira törő gondolatok, áradozva kifakadó heves szenvedélyek, a meghasonlott gondolat, világ zürbe átmenő belforongása; a kibékithetetlen érzelmek tusája előttünk lefejlik? Igaz, a tettekbe átment drámai élet megragadóbb, hatályosabb, a képzelemre mondhatni kényszeritő, lebűvölő erővel hat; de nem hagy mindig a léleknek arra időt, hogy a megnyugvás és kiengesztelődés után sovárgás támadjon benne.

A gondolkodó ember tettekben látja az eszme alakját; de a tettet átható eszmével is foglalkozhatik.

Nem mentség ez a Wallenstein ellen emelt ismert ellenvetés ellenében, hogy többet beszél és gondol, mint tesz; de maga azon nehézség feltüntetésére szolgál, melylyel meg kelle küzdenie Schiliernek, hogy Wallensteinből tragikai tárgyat teremtsen és ezáltal egy halhatatlan művel gazdagitsa a költészet legmagasb alkotásai sorát. Schiller e müve legtökéletesebb mű, melyet ő al-

vó-hangszerek közt. E pezsgő, zsibongó élet közepette itt-ott felcsillan a költő szemlélődő alanyisága, mignem az extasisnak egy nemét éri el a scherzo első felében, hol a fel- és lemenő, egyik hangnemből a másikba átcsapó tört accordok az érzéki csiklámig fokozott enthusiasmust tüntetik elénk. A trioban, mintha egy örvény felett állnánk, melynek mélyéről a földalatti forrás tompa buzogása tör elő. Halkan, mintegy álomszerüleg ad elő a fuvola egy pianoszerü tételt, mig ezzel szemben a posaunok forte kisérete a vonóhangszerek egymásnak felelgető phrazirozásával oly sajátságos rythmicai játékot képez, mely egy chromatrop forgásához hasonlitható, s a hallgatót csakhogy nem érzékcsalódásba ejti. Ehhez járul bizonyos jellemző egyhanguság, a hangok váltakozó accentusa, a mint egymásba szövődnek, meg ujra szétválnak, ugy hogy e képnek határozott physiologiai, mondjuk széditő hatása van a hallszervekre. Néhány kiválóan alkalmazott echot, s több apróbb mozzanatot ki sem emelünk, mert azok Schubert speczialitásának oly lényeges alkat — elemeit képezik, hogy a leglaicusabbaknál sem fogják elhibázni czéljokat, a kedélynek édes hangulatba ringatását.

Befejezzük már is hosszura nyult ismertetésünket azon óhajjal, vajha nemes érdeklődést tudna kelteni a közönségben a törekvés, mely társadalmi létünk egyik legszebb mezején igyekszik tenyészetet hozni létre. Részünkről, mint a kik szerencsések voltunk az e tárgyban folyt előkészületek közvetlen tanui lehetni, biztosan állithatjuk, hogy az előadás Jakobi ismert kitünő vezetése alatt méltó lesz a kolozsvári közönség fejlett igényeihez; a rendezőség pedig, élén az igazi „legjobb", gr. Eszterházi Kálmánnal, mindent el fog követni arra nézve, hogy közönségünknek magasabb, tartósabb müélvezettel szolgáljon a jövőre is.

Böhm Sándor.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kotni képes vala és legtökéletesebb, melyet Shakspere mellett történelmi tárgyból valaki alkotott. A mű ismertetése fogja fölvilágositani a fentebb tett állitásaimat. Itt még csak azt kell kiemelnem, hogy Wallenstein jellemének költöivé tételére elengedhetetlen szükséges volt eszményitése azon értelemben, hogy törekvését az önzés érdekkörén tuleső czélokra irányzottnak tünteté föl. Továbbá leányát legjobb barátja és boszuló démona fiával hozza szerelmi viszonyba, holott ez történelmi igazság szerint lehetetlen vala. Ez legszerencsésebb alkotás volt, mert ezáltal melegség élet ömlik át e rideg alakba, ki viharként zuditja környezetére féktelen szenvedélyét, de szenvedélyének viharától megtépett és semmivé tett lények érzésbe olvasztják föl merev akaratát. Mint költői öntudattal maga Schiller mondja a Prologban:

Schwankt sein
Charakterbild in der Geschichte.
Doch euren Augen soll ihn jetzt die Kunst,
Auch euren Herzen menschlich näher
bringen.

Tehát az emberiesség azon összekötő kapocs, mely hozzánk, velünk kapcsolja egybe a jellemerőben titáni nagyságra, hozzáférhetlen magasságra kiemelkedő lényeket. Magát Wallensteint nem tevé nagy jellemmé; sőt habozását, környezetének, jelesen nővérének, Terzky grófnának hatását, döntő befolyását Wallenstein öntudatos nagysága rovására emeli ki, de vadságából kivetkőzteté.

„A történelmi Wallenstein nem volt nagy, a költött Wallensteinnak sem vala szabad azzá válni. A mi benne nagynak látszhatott, de csak látszhatott, a zordonság és rendkivüliség jellemében, tehát épen az, mi őt tragikus hőssé épen nem minősitheté. Ezt kelle tőle elvennem és az eszme szárnyalása által, melyet kárpótlásul adtam neki, azt hiszem nem kárositom meg.“

Ime, maga Schiller rámutat arra, hogy tárgyát mint idomitá költöivé.

A mi már magát a Wallenstein tartalmát, trilogia-alakját, a benne lévő tragikumot, művészi feldolgozását illeti, ennek föltüntetésére láttuk magát az egész trilogia meséjét.

A trilogia első darabja a Wallenstein tábora. E darab egy egységet alkotó darabban csak az epizod jelentőségével birna. Önállóan inkább életkép a 17-ik század viharos korából, mint egy drámai élettől lelkesitett egész. Elevenség, mozgalom tekintetében még társait is felülmulja, költői fény és ragyogás csillog minden során. A rimes alak sajátos bájt, zengzetességet ad neki. Szükségesnek tartá Schiller igazolni, hogy mért fogadta el a rimes alakot. Azt mondja, hogy a való zordon képét akarja a költészet fényével behinteni, mert

Komoly az élet, derült a művészet.

Tulajdonképen a tábor a tizenegy jelenetben azon tábor jellemzetes képét nyujtja, melynek bálványa Wallenstein volt. A durva zsarolás, mely az osztrák tartományokat pusztává tevé, jogot, állami fensőbbséget, helyi és tartományi kiváltságokat durván megvető, daczosan kigunyoló soldatesca, a katonai állam az államban, melytől félt Ferdinand, de eszközül fölhasznált és a felzuditott hatalom, melyet fékezni a kormány nem birt, mert Wallenstein félistenként leigézve tartá mindannyit a kegyetlen fegyelem igájába, egy pár, jelesen a pappenheimi ezred öntudatosabb, nemesebb czélokra termett merész iránya, mely a fegyver élén a szenvedő és kimerült Németországnak a békét akará megvinni: ime a tábor tartalma, mely eleven, szingazdagabb képekben és párbeszédekben tárul elénk. A tragedia expositióját, mely a drámai alakok irányát, törekvését föltüntetné, a cselekvény első szálait alig lehetne még föltalálni e rajzban. Annyiban mégis közel hoz Wallenstein megértéséhez. hogy a tábor minden kormányintézkedéssel szemben is egyetértő, semmivel, csak saját katonai czéljaival törődő magatartása elárulja azon félelmetes áradatot, melyet Wallenstein fölzúditott, de mely őt, a bálványozott, mystikus, gondviselésszerü hőst ragadja, sodorja.

„Mert nagy hatalma ejté törbe őt
S megmagyarázza bűnét tábora“.

A katonák az ő vezérségét nem hivatalnak, de hivatásnak nézték. Ő katonai államot akart alapitani. Jelesen Tilly elesése után segélytelen szükségbe jutott Ferdinand a vérig megsértett, dölyfös Wallensteinhoz fordul, hogy mentse meg. Ekkor tábora, melyet százezerre szaporit, hóditó erővé emelkedik. Annyiféle embert, mindenféle nemzetiséget, felekezetet tarka tömbben egyesit; de uralkodó, szervező tehetsége egygyé olvaszt, a fegyelem vas pántokkal egygyé szorit. Mint a táborban mondja az egyik alak:

Ein Reich von Soldaten wollt' er gründen.

A katonák neszét veszik, hogy egy részét a seregnek a spanyol infans kiséretéhez akarnák küldeni.

Az osztatlan egészet megosztani, mely egy katona szerint, ha egy ujjat elveszt, csonka kéz lesz: az izgatottság félelmetes fokrn hág. Ez izgatottság bepillantanunk enged azon szenvedélyekre, melyek e durva lényeket vezérelték. Beleragad azon hangulatba, mely a drámában a kiváló alakok megértéséhez szükséges. Körner azon kifogására, hogy ez ötnegyed órát tartó előjáték által, mért szélesité, ugy ki drámáját, azt felelte, hogy Wallenstein táborától nem lehet kivánni, hogy önálló egészet alkosson. A mit Wallenstein történelmi jellemzéséből és éltetörténetéből előlegez, az mellőzhető volna az egész hatására, de nem az általa felköltött hangulatra nézve. Prózai időnkben átmenetre van szükségünk a való világból, hogy fogékonyakká legyünk a képzelem világa iránt, és erre legalkalmasabb a katonai életből meritett jelenetek sora.

Ugyan e tábori élet korrajz tekintetében is rendkivül érdekes. A rabláshoz, fitymáló magatartáshoz szokott Holkféle vadász-ezred és a nemes Pappenheim, a nyomor által csalásra kényszeritett paraszt, ki hamis koczkával játszik, a sok vihart kiállott markotányos leány, a Wallenstein megbuktatása hirére összeesküvésre is hajló vitézek, de főleg a kapuczinus barát korholó nyers szójátékokkal és élczekkel fűszerezett bőjti prédikációja, a minden szentet lábbal tipró s csak torkosságra, buja szenvedélyekre képes durva katonák ellen, melyben a német föld sanyaruságát keserü ironiával festi: meg annyi vonás a megragadó tableauhoz. Ugy beleragad Schiller a katonai szabad életbe, hogy a kar által énekelt katona dalt, mely páratlan e nemben, vidám kedélyjel, derült hangulattal, megfeledkezve a tragikai homály borongó kilátásáról, daloljuk együtt vele. Hogyne, kinek ne esnék jól a szabad, népies hang, melyen a vadász azt mondja, hogy a vadász:

„Hetykén lovagol a sorsnak elébe,
Ha ma nem éri, hogy holnap elérje;
A földmivest megvetik, hisz az
Turja csak, ássa csak egyre a földjét
Es ássa a mig megássa sirgödrét.

Az éltet a vitéz ugy nyeri meg, hogy koczkára teszi. Ime: a társadalmi béke számitó, előrelátó gondosságát, a gyermekeinek édes aggódással szerző és gyüjtő polgári fáradság helyett: a koczkázat. E koczka az, melyre Wallenstein élte boldogságát, szerencséjét föltevé. A koczka roszra fordult: és Wallenstein bukott. De hát azok, kiket a sors hozzá füzött. Ime, már fölhangolt idegekkel várjuk a trilogia második darabját, melynek czime:

A két Piccolomini.

Kik ezek? Mi viszonyba lépnek Wallensteinnal? Minő kapcsolatba jön e darab, az általam lefordított „Wallenstein halálá“-val, a tulajdonképeni tragédiával?

Oktavio Piccolomini a csillagok által kijelölt barát, a nagyravágyó pártszenvedélyt, már olasz származásával vérébe szivhatá, de ravasz, okos, előrelátó szemben a sors intéző kezébe föltétlenül bizó Wallensteinnal, ki tetova ingadozását gyors föllépést sürgető környezete előtt mindig azon titokteljes nyilatkozattal halogatja, hogy még az idő nem érkezett el s még mélyebben veszett bele csillagvizsgálataiba, még rajongóbb hittel csüngött Seni (kinek tulajdonképeni neve Giovanni Battista Zeno volt) csillagásza minden szaván. Piccolomini az emberismeret finom belátásával Wallenstein jellemének fő gyöngéjét: a meghatározhatlan, czéltudatosság nélkül ingadozó, de féktelen nagyravágyást azonnal fölismeré. S ő, kiben Wallenstein föltétlenül bizott, ki visszatarthatja és jó utba téritheti vala az elkapott és elvakitott, szédelgő tervek ormán bolyongó barátot, hagyja őt az örvény széléig jutni, és engedé abba belerohanni.

Államesély vezette eljárásában. Engedé, hogy Wallenstein szárnyai kinőjenek, de nem látta el Daedalus gondos tanácsával, hogy kerülje a nap olvasztó tüzét, elvakitott Ikaruszát hagyá alázuhanni. Hallgatott és hivé, hogy megtevé baráti teendőjét a nélkül, hogy loyalis államférfiui tisztét elmulasztotta volna.

Azonban mikor a lázadás és áruló összeesküvés szálai mind kezébe vannak: föllép, mint uralkodója megmentője. Mindezt a becsület látszatával hajtja végre. Minő igazi ellentéte a tragikai jellemeknek. A titokszerü, excentrikus nagyravágyó, de erőteljes akaraterővel biró Wallenstein, mintegy előre megkötözve átadatik a föltétlen bizalom által megcsalva, e ravasz, az alkalmat ügyesen kizsákmányló, s valljuk be őszintén, a valódi nagyság által elért polczra kétszin által eljutni kész olasz barátnak.

És két párhuzamos irányban történik az aláaknázás. A hű környezet ragadja a megtartott büszkeségében önfeledten gyülölő férfiut, a mélység felé, s a hütlen barát ásta a mélységet még mélyebbé. Egyik főhibája épen abban áll a trilogiának, hogy inkább egymás mellett nyer kifejlődést a gazdaggá válható cselekvény két ága, de csak az utolsó mozzanatban történik a kettő összeütközése. Wallenstein majdnem tétlenül labdaként hányatik, nem öntudatosan teszen. Volt egy alak, ki közvetitésre volt hivatva, egy eszményi magasztosság tekintetében páratlan egy alak a modern tragikai irodalomban: Miksa, Piccolomini fia, ha Wallensteinban félistent, hivatott férfiut lát, ki a szerencsétlen háboruban a csomó megoldására egyedül volna képes. Hozzá, szereti Wallenstein leányát, Oktavio vissza akarja őt tartani e viszonytól, melyet csak kivetett hálónak tekint, de nem képes reá. Tehát bünének tragikai büntetését legközvetlenebbül érezheti, mert fia nemes, őszinte, nyilt ragaszkodása a hütlen barát ellen élő vád, a hitszegő férfiu ellen keserü arczulcsapás, az eszélyes államférfi ellen tervei keresztülhuzása és nagyravágyó ember ellen: a bukás kezdete a polczra jutás pillanatában. Miksa csalódik Wallensteinban, mert nem hiszi, hogy áruló és védi nyiltan; igen atyjában, mert nemcsak védi és alattomos, hitszegőnek látja; csak egyben nem csalódik, és ez Thekla, kiért meghal. Mintha ez ifju pár szerencsétlen szerelme ábrázolná e sötét korszakot, melybe a vihar a nyiló virágokat eltiporta. Mint Wallenstein merengve mondja élte végső alkonyán:

Törjek ezentul bár mely czél felé,
A szépség eltünt, többé vissza nem jön,
Mert legnagyobb kincs a barát, ki kéjt
Érezve gerjeszt, osztva megnövel.

Ime maga a tragikum magva, melyet Schiller a harmincz éves háboruról szóló történeti művében is eltalál, midőn azt mondja, hogy a hálátlan a hálátlanság csapásai alatt esik el. A ki hű maradt: Miksa harczban vész el.

Mi tehát a Piccolominiak tartalma.

Mindjárt az első felvonás kezdetén, halljuk Isolan, egy szerencse lovag, kártyás, léha ember szájából azon meglepő bőkezüséget, mely egyik fő csáb volt, melylyel annyit magához édesgetett, szigora rettenetes, bőkezüsége bámulatos. Szabad, féktelen lények vezetésére termett különös lényével. Jelmondata volt: Szabad szó, nématett, vak engedelmesség. Ily jelszóu szenvedély rabjaihoz illő. Isolant a hitelezőitől menti meg, Butlernek grófságot igér, de szabad, nyilt kedv-csapongása közt sok szó kiröppent Wallenstein ajkain, melyeket ellene fölhasznált az álbarát Oktavio. Igy Butler megnyerésére csalhatatlan eszközzel bir, mint maga mondja a császár küldöttének Questenbergnek. A cselekvény kiindulási pontja Questenberg küldetése, ki a Pilsenben tétlenül időző Wallensteinhoz van küldve, hogy menjen Regensburg fölszabaditására, hová Suis már a császár parancsából elment s hogy a, bibornok infans kiséretére ki Majlandból Németországon keresztül egy serget vala átvezetendő, nyolcz wallensteini ezredet adjon át. Mindkét kivánság törvénytelen, mert Ferdinand egész Németország területén kizárólagos vezéri jogot, teljes rendelkezési, sarczolási, ujonczozási élethalál fölötti szabadság feltételével ruházta föl Wallensteint. E szerint Suys fölötti tudtán kivül történt rendelkezés bánthatá, valamint a kétszinü mód, melyen meg akarják tervét csonkitani és az ő fenségjoghoz hasonló dictatori hatalmát megalázni.

(Folyt. köv.)

A hazafiságnak!

Az erdélyrészi házi-ipar- és iparfejlesztő egyesület pártoló tagjainak beikoztatak:

Mamicza János külmonostor kerületi kapitány ivén: ez ideig a mult alkalommal közlött 6. tagon kivül: 78. dr. Haller Károly. 79. dr. Entz Géza. 80. Ulár Pál. 81. Voith Gergely. 82. Szőllősy és Csernyánszky. 83. Henrich Ernő. 84. Feichtinger Ignácz. **Csiki Mihály** hidelve kerületi kapitány ivéről mult közleményünkben hoztuk 3 tag aláirását. **Rischányi János** külközép kerületi kapitány ivén eddig aláirtak: 85. Bányai Vitális. 86. Weiss Mór. 87. Tussai Gábor. 88. Özv. Schilling Jánosné. 89. Vass Sigmond. 90. Szentgyörgyi Lajos. 91. Ifj. Hütter Alajos. 92. Incze Mihály 93. Andráschovszky nővérek. 94. Weinberger Pál. **Kele Izrael** ivéről mult számunkban közöltünk eddig gyült 7 tagot.

Pártoló tagsági dij 6 évi kötelezettséggel évenként 2 frt. *Alapitó tagsági dij* **50 frt.**

Az aláirási iv szerkesztőségünkben is ki van téve. **Aláirások vidékről is elfogadtatnak.** *A tagsági dij utólagosan kiküldött pénztári nyugtára fizettetik le.*

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. április 6.

— **Az erdélyrészi** háziipar és iparfejlesztő egyesület részére a tagok gyüjtése a tizedkapitányok által most folyván a javában városunkban, az egylet alakuló gyülése f. hó 7-ikéről 14-ikére halasztatott, hogy az egylet tagjainak számával ez időre némileg tisztában lehessen.

— **A „Kolozsvári dalkör“** holnap (vasárnap) tartja meg tánczczal egybekötött dalestélyét, a már közölt programm szerint, a városi vigadóban. Az estélyre ezuttal ismét sokan készülnek s remélhetőleg e mulatság méltó utóhangja lesz a dalkör farsangi estélyeinek.

— **A „Polgári dalegylet“** ma (szombaton) szintén dalestélyt rendez a redouteban.

— **A fellegvár** oldalán, szemben a nyári szinházzal, ma (április 6.) kora hajnalban, egy nagy szikladarab elvált kőtalajától és oly erővel zuhant egy, a hegyoldalba épült házikóra, hogy annak födelét beütve, a házikót összezuzta. Szerencsére a kunyhó lakói már fölkeltek volt s nem voltak benn, mert különben őket is összezuzta volna a leszakadt sziklatömeg.

— **A kolozsvári** országos nemzeti szinház műsora 1878. april hó 8-tól april hó 15-ig. april 8. Két Foscari, 9. Wallenstein halála először, (E. Kovács Gy. jutalomjátékául.) 10. Toloncz (kivánatra), 11. Most jött Japánból, Gyertyatartó, 10 leány, 12. Mártha, 13. Ambrus bácsi először (Vidor Pál jutalomjátékául), 14. Ambrus bácsi 2-or.

— **A kolozsvári** iparos ifjak önképző- és betegsegélyző egylet helyiségében, f. aprilis hó 7-én vasárnap délután 3 órakor dr. Török István ur tart előadást, gr. Széchenyi Istvánról, melyre az egylet minden tagját és barátját tisztelettel hivja meg az ig. választmány.

— **A kolozsvári** ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, miszerint Náthán Salamon kolozsvári ügyvéd, a m. kir. Curia mint lf. itélőszék folyó évi 1186. sz. itéletével, az ügyvédség gyakorlatától, 1878. évi márczius hó 31-ik napjától számitandó három havi időtartamra felfüggesztetett.

— **M.-Vásárhely városa** tegnapelőtt a polgári iskola részére, (mely jelenleg bérhelyiségben van elhelyezve) a Tyukszer-utczában, az óvoda közelében, nyilvános árverésen 4001 frt 1 kron házat és telket vásárolt. E helyiség átalakitva, a czélnak mindenesetre teljesen megfelelő leend.

— **A földtani társulat** közelebbi ülésén Inkey Béla titkár felolvasta dr. Koch Antal kolozsvári tanár beküldött munkálatát. E munka nagyobb terjedelmü közettani vizsgálatok eredményét foglalja magában, melyek anyagát főleg a Hegyes Drócsa Pietrosza hegységben Lóczy Lajos által gyüjtött kőzetek, valamint nehány Erdély különböző vidékeiről kőzetpéldány képezik. Az átvizsgált példányok száma több százra rug s a vizsgálatokat mindenütt hol lehetett, a górcső és a lángkisérlet segitségével eszközölte a szerző, Kürthy és Primics tanitványaival együtt. A nyert eredmények alapján a kőzetek elnevezése és csoportositása Rosenbusch elvei szerint vitetett keresztül.

— **Az akademia** ama öttagu bizottsága, melynek tiszte volt: az 1877-ben esedékessé vált Karácsonyi-féle négyszáz arany hováforditásáról javaslatot adni, tegnapelőtt e tárgyban ülést tartott. Az egyhangu határozat lett: az első osztálynak azt ajánlani, hogy négyszáz arany tiszteletdij mellett Arany Jánosbizassék meg Aristophanes összes vigjátékainak leforditásával, mint a melylyel — köztudomás szerint — ugy is évek óta foglalkozik.

— **A történelmi** társulat havi ülése tegnapelőtt folyt le a Kisfaludy-teremben Ipolyi Arnold elnöklete alatt. Az első felolvasást a fáradhatlan Szilágyi Sándor titkár tartotta ily czim alatt: Báthory Zsigmond visszatérése Oppelnből. Szilágyi után Thallóczy Lajos, a szorgalmas fiatal tudós, Apafi Mihály udvarát ismertette. Munkája forrásaul Bornemissza Anna, a fejedelemasszony gazdasági naplója szolgált, mely két kötetben az erdélyi kincstári levéltárban található. Végül Pulszky Károly szólt a XVI. és XVII. századi szövet-diszitésről hazánkban. Pulszky értekezése alapját egy az iparmuzeumban található ily gyüjtemény képezi, melynek Fischbach által készitett gyönyörü táblázatai legközelebb meg fognak jelenni. Mind e felolvasást élénk tetszéssel fogadta a gyülés. A folyó ügyek elintézésére térve át, Deák Farkas özv. Hagymás Gedeonné született Madarassy Karolina asszony kézirat gyüjteményét mutatja be. Szilágyi Sándor pedig több évdijas tagot jelent be. A pénztárnoki jelentést megelőzte még Zsilinszky fölszólalása, hogy a társulat a békésmegyei régészeti társaságnak április 22-én Mezőberényben tartandó gyülésén képviseltesse magát. — A társulat e czélra báró Nyáry Albert és Thallóczy Lajos tagokat küldi ki. Ezután zárt ülés következett.

— **Értékpapirjaink jövedelmezősége.** A „Tresor“ utolsó száma táblázatosan feltünteti a bécsi s budapesti tőzsdén jegyzett tőkebefektetési papirok jövedelmezőségét, f. márczius végén, összehasonlitva a megelőző év hasonló időszakában volt jövedelmezőséggel. Kiemeljük ez összehasonlitásból a magyar értékpapirokat, mint a melyek a hazai közönséget első sorban érdeklik.

Papirban kamatozók:	árfolyam	jövedelem 1878	jövedelem 1877
magy. földtehermentesitési	77·75	6.28	6·59
erdélyi „ „	64·50	6·55	6·85
temesi-bánsági „	77	6.34	6.75
m. szőlődézsmaváltság	79·50	5·84	6·30
m. földhitelintézeti $5^1/_2$%-os záloglevél	94	5·85	6.14
tiszavidéki vasuti elsőbbség	81·25	6·15	6·36
„ „ részvény	176·50	5·66	6·17
Ezüstben kamatozók:			
alföld-fiumei elsőbbség	67·50	7.92	8·50
duna-drávai „	—	—	9.23
kassa-oderbergi „	70·50	7·58	8·06
erdélyi vasuti „	63·25	8·46	8.96
m. gácsországi „	66	8·10	8.30
m. északkeleti „	67·59	7·92	8·42
alföld fiumei vasuti részvény	111·50	9·59	11·19
erdélyi „ „	101·50	10·54	13.21
m. gácsországi „ „	91·50	10·16	12·70
m. északkeleti „ „	108·75	9·33	11·18
Aranyban kamatozók:			
Magyar aranyjáradék	86·25	8·47	—
m. vasuti kölcsön	96	7·61	7·34
m. keleti vasuti kötvény	73	8·35	8·72
m. kincstári utalvány II. kib.	107·50	6·80	7·16
magy. földhitelintézeti záloglevél	102·50	5·94	6·27

— **Akasztott embert** találtak hétfőn gróf Eszterházi Antal szempczi erdejében, szalonka vadászat alkalmával. A pagony legsürübb részében egy fán függött a holttest, mely már egészen váz volt. Sapkája a földön hevert; öltözetéből itélve a kabátos osztályhoz tartozott. A hely körülményei, mint a „Pozsonyvidéki Lapok“ irja, gyanut keltettek, hogy a szerencsétlen aligha öngyilkos volt. Sajátságos, hogy a tavaly szintén vadászat alkalmával közel e ponthoz egy kapuczinus holttestére akadtak. A vizsgálatot meginditották.

— **Egy magyar leány meggyilkoltatása Bécsben.** Az osztrak fővárosban ismét sensációt keltő gyilkolás történt. Balogh Katalin nevü roszhirü leány, ki Bécsben „Böhmische Kathi“ név alatt ismert utczai szépség volt, Kärnthnerstrasse 17. sz. házban délután 2 órekor ágyában megfojtva találtatott. Az elhunytnak 300 forintra szóló takarékpénztári könyve, 50 frt készpénze s ékszerei érintetlenek voltak, s igy a gyilkosság nem rablási czélból követtetett el. A bécsi lapok, szép, szőke, alig 26 éves leánynak irják le a megfojtva talált Balogh Katit. A vizsgálatból kiderült, hogy reggel 7 órakor a házbeliek még látták a szép leányt, egy órával később a leány szobájából hangos beszéd és nevetés hallatszott, melyből világos, hogy valaki volt nála látogatóban. A gyilkosságot 9 óra tájban követhették el. A leányt hanyatt fekve találták a szobában, világos dus szőke haja félig eltakará arczát, karjai szét voltak tárva és hálóöltönye összetépve. A gyilkosságot csak akkor vették észre midőn a takaritónő az ebédet akarta hozni. Hogy ki ölte meg, nem tudják. A kutatás erősen foly a gyilkos után.

NEMZETI SZINHÁZ.

12-ik szünet.

Vasárnap, 1878. április 7-én két előadás:

Délután 4 órakor

PHILHARMONIAI HANGVERSENY.

1) Nyitány, „A Girondisták, Litolfftól.
2) Symphonia (C-dur) Schuberttől.

Helyárak: Közép- és alsó páholy 2 frt. Felső páholy 1 frt. Emeleti erkély 70 kr. Támlás és alsó emeleti támlásszék 50 kr. I. rendü zártszék 40 kr. II. rendü zártszék 30 kr. Földszint 20 kr. Karzati ülő számzott hely és karzatjegy mindkét előadásra (estére is benmaradhatnak) karzati számzott ülőhely 50 kr. Karzat 30 kr.

Estve 7 órakor

NAGY APÓ.

Eredeti népszinmü dalokkal, 3 szakaszban.

Kezdete pontban 7 órakor.

A „KELET“ magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** április 6. 10 ó. 45 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra április 6. 11 ó. 15 p. d e.

Az angol kormány által a parlament elé terjesztett okmányokból kitünik, hogy Gorcsakoff Romániának kijelenti, miszerint Besszarábia elfoglalása ellen követett oppositiójuk végzetes lenne nekik; és a románoknak ezt követő tiltakozásukra kimondá, hogy szóba sem áll velünk.

Bratiano megy Berlinbe, Londonba.

Az „Agence Russe“ kijelenti, hogy Ignatieff missiója az volt, hogy monárchiánk feltételeit megtudja, ez sikerült is, és szerinte kár hogy Anglia nem követi e barátságos utat; ha Anglia kijelentené a bécsi nyilatkozatok mellett szándékait, a közös egyetértésre meg lenne az alap. E kijelentés a börzére a béke jele képpen hatolt.

Gr. Andrássy kijelenté Elliotnak, hogy mindenben tetszik neki Salisbury körsürgönye.

A „Fremdenblatt“ reményli, hogy Anglia megfelel az oroszok felhivásának és előadja követeléseit.

A budget vitában Irányi erősen megtámadta az ellenzéki fusiot, Kerkápoly pedig védte multját, s iparpolitikát követelt. A konservativ, független, szabadelvüek és dissidensek közt a programm iránt foly az alku, hirlik, hogy 3 évre akarnak fusionálni.

Legujabb.

A képviselőház ülésében Kerkapoly hosszabb beszédének végén nyilatkozott a pártegyesülés kérdései felől. Visszautasitotta, mintha ez egyesülési törekvéseknek személyes ellenszenv vagy rokonszenv lenne az inditó oka. Ha megtörténhetik dologi alapon az egyesülés, meg fog történni, különben nem.

Ezután Csarnátony beszélt, az egyesülést nem tartva lehetetlennek, mert minél müveletlenebb valamely tömeg, annál nagyobb soraiban az egyetértés. Védelmezte a külügyi politikát s Madarász József egy közbeszólására azt mondta, hogy ő nem tagadta meg soha azt, mit a forradalomban tett.

Erre Madarász személyes kérdésben rágalomnak nyilvánitotta azt, mintha ő azt, mit a forradalomban tett, bármikor megtagadta volna. A forradalomban neki csak egy hibája volt, az, hogy csak mint képviselő vett részt abban, — mert az aktiv föllépéstől tartóztatta az, hogy jobban szerette családját, mintsem, hogy fényesb polczon kivánt volna szerepelni.

*

Elliot ápr. 3-ikán közli Salisburyvel a pétervári román ágens következő sürgönyét: Ma reggel Gorcsakoff meghivott s következő kérdést intézett hozzám: „Igaz-e, hogy az ön kormánya tiltakozni akar a san-stefanói szerződés 8. pontja ellen, mely kiköti, hogy a bulgáriai hadsereggel való összeköttetés Románián át fenntartassék?

A császár, ki Besszarábia miatt már ugy is föl van háborodva önök ellen, végkép elvesztené türelmét, ha ily tiltakozás történnék. Ő felsége megparancsolta nekem, hogy önnel kormánya értesitéseül tudassam, hogy ha önöknek szándéka van a 8. czikk ellen tiltakozni és opponálni, rögtön meg fogja parancsolni Románia megszállását és a román hadsereg lefegyverzését.“

Azon megjegyzésemre, hogy Oroszországnak Romániával s nem Törökországgal kellene megegyeznie a csapatok átvonulása végett, Gorcsakoff herczeg azt mondta: Magunktartása következtében önökkel többé sem mi közünk; elég tudniok azt, hogy ragaszkodunk az országukon való szabad átvonuláshoz.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nem hivatalos.

Egy adag fagylalt 10 kr.

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására hozni, hogy FAGYLALT készitményeimmel ez idényre megérkeztem.

Egy adag ára csak 10 kr.

és a n. érd. közönség kényelmére 2 csinos szekérkében utczáról utczára hordatik.— Mint más nagyobb városban, úgy itt is a legnagyobb sikert remélve, ajánlom készitményemet a n. érd. közönség szives figyelmébe.

Kitünő tisztelettel:

CENTAZZÓ JÓZSEF,
Kolozsvárt.

(131) (1—3)

HAMISITÁSOK ELLENŐRZÉSE VÉGETT — EZEN TOKAJI NYELVEN VIDIKTIVEGGEL — MINDEN CZIKK VAN JEGYELVE.

BÉCS 1873. — PÁRIS 1867.

EGÉSZSÉG, IFJUI ÉLETERŐ ÉS SZÉPSÉG

ESZKÖZLÉSÉRE LEGHASZNOSABBNAK ELISMERTETTEK ÉS AJÁNLTATNAK A LONDONI-, PÁRISI- ÉS BÉCSI VILÁGKIÁLLITÁSOKON KITÜNTETÉTT GYÓGYSZERES ILLATSZEREK, MELYEKET FELTALÁLT ÉS KÉSZIT

BÁNYAY LITERÁTI KÁROLY

DIPLOMAT. GYÓGYSZERÉSZ KOLOZSVÁRTT,
Ő felsége I. FERENCZ JÓZSEF cs. királyi szabadalommal jutalmazta az EGÉSZSÉGI és SZÉPITŐ ILLATSZEREK FELTALÁLÁSÁÉRT.

„VICTORIA PARFÜM."

Egészséget, szépséget, életerőt s ifjui tehetséget eszközöl.

Csak ez az egyetlen a világkiállitásokon kitüntetett gyógyszeres illatszer bir azon csodahatással, hogy hölgyeket és férfiakat megifjit és ifjaknak tartós egészséget és szépséget biztosit. —

Az arczon képződött ránczokat elsimitja, himlőhelyet, szeplőt, májfoltokat és bőrverességet elenyészteti s az arczbőrt tiszta finom fehér bőrét és ifjuságát eszközli.

Mosdó vizbe vegyitve a gyengült szemeket, lélegző miszereket, testi és nemi részeket erősiti, elevenitő s állandó ifjui tehetséget és életerőt biztosit.

Fürdőkbe vegyitve az embori test külső és belső szervezetére a legüdítőbb hatásu.

Főfájásokat (Migraent) és köszvényes szenvedéseket megszünteti, s kellemes alvást idéz elő és legegészségesebb füstölő szesz. — **140** grammu nagy üveggel: Ára **1 frt 40 kr.**

☞ Ezen illatszert ő Felsége ERZSÉBETH császárné és királyné legmagasabb elismeréssel palotafüstölőül elfogadni kegyeskedett.

AROMATIN SZÁJVIZ.

Ez a legkellemesebb szájlehelletet eszközli, a fogkőt szilárditja, a lógott fogakat megerősiti, a fogakat tisztitja, a romlástól megóvja és fogfájás ellen ez a legjobb gyógyszer. Egy **140** grammu nagy üveggel: **Ára 1 frt. 25 kr.**

ÁMÁNTINÉ SZÉPITŐVIZ.

Szeplőt, májfoltot, bőrverességet eltávolit s az arcz- és testbőrnek azonnal csodaszépséget eszközöl.— **140** grammos üveggel: **Ára 1 frt.**

ÁMÁNTINÉ ARCZPOMÁDÉ.

Szeplőt, májfoltot és pattanásokat eltávolit és finom arczbőrt idéz elő. Porczellán redős tégejjel: **Ára 1 frt.**

ERDÉLYI FLORA POMÁDÉ.

A hajat szépiti és öszülésétől óvja. Érczfedős üveg tégelyben: **Ára 80 kr.**

„JUVENTAS HAJIFJITÓ."

Ezen ártalmatlan hajszinező illatszesz csak egyszeri használata után is, az ősz haj, szakál, bajusz és szemöldök ifjukori természetes szőke-, barna- vagy fekete szinét rögtön visszaadja. Törölközőt és vánkost nem szennyez s a napontai mosdások után is az ifjukori hajszine több hónapokig tartósan marad. — Használati eszközökkel és utasitással dobozba rendezve: Ára **3** frt o. ért.

BALSAMIN HAJESSENTIA.

Ez a hajkorpát rögtön eltisztitja, a haj töveit erősiti s a haj kihullását megszünteti. — Egy nagy **140** grammu üveggel: Ára **1 frt 25** kr.

KITÜNTETETT HAJNŐVESZTŐ

BALSAMIN POMÁDÉ.

Ez a legbiztosabb szer a haj növése elősegitésére és a haj erősitésénél. Bronzfedős fehér tégelyben: ara **1 frt.**

BRILLIÁNS FOGPOR.

A fogakat hófehérre tisztitja, — odvasodástól és bűzösödéstől megóvja. Védjegyes nagy dobozzal, 100 gr. Ára **1 frt.**

RADICAL BALZSAM:

TYÚKSZEMIRTÓ GYÓGYSZER.

Mély által a „Tyukszem", fájdalom és metszőjeszközök nélkül gyorsan és gyökeresen eltávolitható. Ára **1 frt.**

KITÜNTETETT és LEGJOBBNAK ELISMERT

MAGY. NEMZ. BAJUSZPEDRŐ.

Ez a legkedveltebb, szilárdul összetartó s tetszés szerinti hajlékonyságáért; a bajuszt nem tépi, sőt növeszti. — Védjegyes érczdobozzal, szőke vagy barna szinü: Ara **40 kr.**

VÉNUS SZÉPSÉGPOR.

Ez az arcznak és a test bőrének bámulatos szépséget, tartos finom simaságot idéz elő rögtön és minden kiütést eltávolit. Védjegyes nagy dobozzal, 100 gram. Ára **1** frt.

Minden edényen domboru betükkel van jegyezve: BÁNYAY L. K. KOLOZSVÁRT.

☞ **Megrendelések:** Posta utalványra, vagy utánvétellel azonnal megküldetnek BÁNYAY LITERÁTI KÁROLYTÓL Kolozsvárról, s kapható: Budapesten Török József ur gyógyszertárában, és Kertész Todor, Sárkány J. M. — N.-Váradon: Huzella Mátyás és fiai. — Debreczenben: Szepessi. — Nagy-Szebenben: Albrecht Adolf. — Brassóban: Malcher A. — Segesvárt: Teutsch. — Maros-Vásárhelyt: Gubodi Sándor uraknál. — Bécsben: a magyar királyhoz czimzett gyógyszertárban.

Ezen kitüntetett gyógyszeres illatszerek hasznosságáról való hivatalos elismerések tanusitási közölve vannak „A MÉTER ÉS RÉGI MERTÉKEK KÖNNYEN ÉRTHETŐ ÁTSZÁMITÁSA" czimü zsebkönyvben; kiadta BÁNYAY L. KÁROLY Kolozsvárt.— Bolti ára **20** kr. (142) (5—*)

---

(109) Mérnök (3—15)

BOLLINGER FERENCZ

hordozható jégpinczék gyára

Bécsben,

ajánlja elismert legjobb szerkezetü és kitüntetett

hűtő-készülékeit

sör, viz, tej, vaj, nyers hús hűtésére; ételhűsitőket háztartások számára, **fagylaló gépeit, fagylalt tartóit;** teljes **italmérési szerelvényeit, pezsgő csapjait** a legújabb szerkezet szerint. Képes árjegyzékekkel ingyen szolgál.

Megrendelések a főgyári telephez

Bécs, Wieden. Heumühlgasse 2 sz. a. intézendők.

Matico-készitmények

Grimault és társa párisi gyógyszerészektől.

Ezen gyógyszerek legbiztosabb sikert nyújtanak a takár s mindennemü idült és időnkénti nyálkás kifolyás gyógykezelésénél; következő alakban léteznek:

1. **Matico-befecskendő** Grimault és társától, mely husz év óta legnépszerübb gyógyszernek tekinthető a legmakacsabb nyálkás folyások ellen.

2. **Matico-millyék** Grimault és társától, melyeket a gyomor megterhelése nélkül elvezhetni, mert a gabnatápanyag-lemez csak a végbélbe jutáskor olvad fel.

Főraktár **Bécsben:** Nagyban szállitásra Raabe Brunónál, Bäckerstrasse 1; Röder Fülöpnél, Wienstrasse 15.— Főraktár: Magyarországra nézve **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.— **Kolozsvártt: Wolff J.** és **Dr. Hintz G.** gyógyszerész uraknál. (34) (12—23)

---

(61) **MATTONI** (7—9)

BUDAI KIRÁLY-KESERÜVIZÉT

a bel- és külföld első gyógyászati tekintélyei **rögzött dugulás** és minden abból eredő betegség ellen, **minden rosz utóhatás nélkül** még húzamosb használatnál is, a legmelegebben ajánlják.

MATTONI és WILLE, cs. kir. osztr. udvari szállitó,

az egyesitett 6 budai király-keserüforrás tulajdonosa: u. m.

Deák-forrás, Henrik-forrás, Széchenyi-forrás, || **Hunyady Mátyás-forrás, Hildegárd-forrás, István-forrás.**

Használati útasitás és leirás ingyen.

Budapesten, Dorottyautcza 6 sz.

RAKTÁR Kolozsvárt: Biasini Sándor, Hutflesz Károly, Veisz József, Csiki testvérek, Csiky Imre, Somlyay László, D. Deák és társa, Dietrich Sámuel és Bokros Ádám uraknál.

---

(28) **Gumoni és halhólyagból készült** (114—*)

óvszereket (Cottons) utánvétellel titoktartás igérete mellett ducsjét 2 frtól 6 frig, küld **J. N. Schmeidler** gumni gyáros **Bécsben, VII. Bezirk Stiftgasse Nr. 19.**

Épitkezőknek!!!

Mindennemü uj és régi **ajtók és ablakok,** nemkülönben **padlásrácsok, kőlépcsők,** stb. bámulatos olcsó árakon kaphatók **Temesvári S.** első magyar épület-asztalos-műhelyében, Budapesten, nagymezőutcza 24. sz. alatt, a sugárut mellett. (121) (2—2)

---

(123) Lyukas és avult fájós fogakat, valamint mindennemü (2—10)

fogfájást

rögtön és sikeresen gyógyithatni az általánosan elismert „indiai extract" által. Valódiságában a kolozsvári egyedüli főraktárban **Wolff J.** gyógyszerésznél üvegcsében **35** krajczárért kapható.

Gyökeres orvoslása

a gége-, nyak és tüdő-betegségeknek

benső gyógyszerek alkalmazása nélkül, csak belélegzése által a balzsamnövényi s ásvány

belégzési készitményeknek

Koltscharsch Fr.

gyógyszerésztől Bécs-Ujhelyben.

Ezen észszerü gyógyeljárás a bel- és külföld összes orvosi köreiben fölötte számos használatnak örvend, **meglepő gyógyeredményei** miatt. A készülék alkalmazásának egyszerüsége ezen belégzési módszernek minden más rendszerek fölött azon előnyt nyujtja, hogy azt a beteg nyert utasitás után és orvos jelenléte nélkül használhatja. Dr. **Niemeyer** tanár ur **Magdeburban** ezt ujonnan megjelent e czimü müvében „Die Lunge" különösen ajánlja a fentebb érintett kóresetekben. Ezen gyógymód czélszerü voltáról a bel- és külföld más jeles orvosi tekintélyeitől vannak bizonyitványok és rendelkezésre állanak.

Arak: Egy belégzési készülék (javitott)		3 frt 50 kr.
Balzsam-növény készitmények	10 kettős belégzésre	1 frt — kr.
Ásvány-készitmények	10 kettős belégzésre	1 frt — kr.
Röpirat (harmadik bővitett és átdolgozott kiadás		— frt 50 kr.

Közelebbi részleteket ezen belégzés czélszerü alkalmazásáról dr. **Czuberka C.** ur légzőszervi bántalmak különleges orvosának Bécsben, röpirata tartalmaz.

Szállitások postai utalványok (à 5 kr.) vagy utánvételre 50 kr. csomagolási dij beszámitásával pontosan eszközöltetnek a központi raktár által: (94) (7—10)

Fried. Koltscharsch, *Apotheker in Wiener-Neustadt.*

Bizonyitvány.

Liebeschitz, 1877. szept. 3.

Tisztelt uram!

Midőn ujabban egy **légző-készüléknek** készitmények és röpirattali küldésére kérném, egyuttal van szerencsém **teljes megelégedésemet** az Ön találmányának **előnyös** hatása fölött kijelenteni.

Teljes tisztelettel: **Dr. Hoffmann, orvos-sebésztudor,** uradalmi és községi orvos.

Kapható: Wolff János gyógyszertárában Kolozsvárt.

JANKI MIHÁLY

divat-szövet üzletében

(Kolozsvárt, hidutcza 9 szám.)

UJONNAN ÉRKEZETT!

rendkivüli olcsó áruk.

Különböző **ruha szövetek** 25 krtól; nagymennyiségü készletben levő **női ruhák** szövetből és cretonból 3 frt 50-től; **reggeli ruhák** (Schlafrockok) 2 frt 80-tól; nagy választékú **női felöltők**; legjobb mosó **cretonok, oxfordok, battisztok** 20 krtól; valódi F. Richten-féle **rumburgi vásznak, creass, béosiházi,** különböző pamut **gyolosok, chiffonok** 16 krtól, **asztalnemüek, törölközők, butor canavászak; cradlik, camuka futó szőnyegek** 27 krtól; **paplanok** legjobb pamuttal töltve selyem, szőr- és creton boritékkal 3 frt 50 krtól; **pokróczok** 1 frt 60 krtól; nagyválasztékban női, férfi és gyermek különböző **harisnyák** 15-krtól; **ágy- és asztalteritékek** (Garnitura) 8 frtól; női és férfi **ingek** 80 krtól; **lábravalók, inggallérok, manchettek,** selyem szőr és Cöpper **eső- és napernyők** 90 krtól; női és gyermek különböző **lábbeliek**; valódi prágai **kesztyük**; női és férfi **nyakkendők** 20 krtól; fehér és szines **lenzsebkendők,** külföldi készitmény 9 krtól; különböző **béllés czikkek, rövidáruk** és számtalan elé nem sorolt árúk

feltünő jutányos árban.

Továbbá ajánlok fekete és szines különböző **selyem szöveteket, gyapju kelméket, peruvieneket, és doszkinokat** rendkivüli leszállitott

gyári áron alól.

Záradékul gyász esetekre ajánlok nagy választékban levő **fekete női kész ruhákat,** (80 (9—15)

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek

tisztelettel:

Janki Mihály,
ez előtt
Joanovics György.

MOLL Seidlitz-pora.

(22) (12—52)

Csak akkor valodi, ha minden doboz czimlapján a sas és az én sokszorositott czégem van lényomva.

Büntető birósági itéletek ismételten constatálták czégem és védjegyem meghamisittatását, azért óva intem a közönséget az ilyen hamisitványok vásárlása ellen, minthogy azok csak ámitásra vannak számitva.

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. é.

Valódi minőségben kapható az x szel jelölt czégeknél.

Franczia borszesz sóval.

A legmegbizhatóbb önsegélyző szere a szenvedő emberiségnek minden belső és külső gyuladásnál a legtöbb betegség ellen, mindennemü sebesülések, fej-, fül- és fogfájás, régi sérvek és nyilt sebek, rákfekélyek, üszök, szemgyuladás, mindennemü bénulás és sérülés stb. stb. ellen.

Üvegekben használati utasitással együtt 80 kr. o. é

Valódi minőségben a †-tel jelölt czégeknél.

Dorsch-halmáj-zsirolaj

Krohn M. és társá-tól **Bergenben** (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi czélokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasitással együtt 1 frt. o. é.

Valódi minőségben a *-gal jelölt czégeknél.

Salicyl-Szájviz.

Mint a foggyógyászat mérvadó, legtekintélyesebb egyéniségei bizonyitják kitünő óvszer fogfájás ellen, mely frissit és rothadást gátol.

Ára 60 kr.

Raktárak. **Kolozsvártt:** (x†*) **Valentini Ad.** gyógyszerész. (x*) **Wolff Ján.** gyógysz. (x*) **Dr. Hintz György,** gyógysz. (x*) **Széki** Miklós, gyógysz. **Beszterczén.** (x) Lang Károly, gyógysz. **Brassóba.** (x†*) Fabik Ede gyógyszerész urnál. **Déésen.** (x†*) Krémer Samu. **Dévén.** (x) Lengyel György gyógysz. (x) Weisz Adolf. **Diecső-Szent-Mártonban.** (x) Fischer Ede, gyógysz. **Szebenben.** (x*) Müller K. gyógysz. (x*) Thalmayer F. (x*) Reissenberger A. F. **Szászsebesen.** (x) Reinhardt J. C. **Szerdahelytt.** (x) Schimert F. gyógyszerész. **Segesvárt.** (x) Teutsch J. B. urnál. **Torda.** (x) Trajánovits E. gyógyszerész urnál. **Zalatna.** (x) Mihelyes S. gyógyszerész urnál.

A. MOLL, k. k. Hof-Lieferant, **Wien.**

Tudósitás.

Kolozsvárt a „NEMZETI SZÁLLODÁBAN" legujabb párisi hölgy- divatkelmék selyem- és gyapot

mintákból

rendezett dús választékú kiállitásomat, több urhölgy kivánatára még **e hó 8-dikáig, vagy is hétfő esti 6 óráig nyitva tartandom,** mely kiállitásom szives megtekintésére a t. cz. hölgyvilágot ezennel meghivni bátorkodum.

Mély tisztelettel:

WILH. JUNGMANN és NEFFE, Bécsben,
(132) Salvator utcza 9 szám. (1—1)

---

(128) (2—7)

CSIKI TESTVÉREK

fűszer-, liszt-, ásványviz-, csemege- és borűzlete KOLOZSVÁRTT.

Emmenthali —	Angolna
Groyi — (Albrecht főherczeg Saybuschi gazdászatától)	Anchovis
Hollandi —	Häring
Parmesan —	Häring tekercs
Schwarzenbergi —	Tinnhal
Harci —	Homár
Camenbert —	Amerikai lazacz
Tanzenbergi —	Sardiniák
Romatour — sajtok	Oroszhal
Olmützi Quargli	Sardella
Liptoi turó	Pisztrang olajba
(kitünő utánzat.)	Vizaikra (Caviar)
	Müncheni conserv gyümölcsök.

Ez idény alatt az utolsó

olcsó narancs

küldemény megérkezett.

SÁRGA KRISTÓF

fehèrnemű és vászon raktára Kolozsvárt, bel-középutcza

(kisegitő alatt.)

Van szerencsém tisztelettel tudatni n. érd. vevőimmel, hogy raktáromat mely több idő óta fennáll, egész ujjan rendeztem és n. érd. vevőim előnyére áruimat tetemesen bővitettem, s legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolán szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi szines-ingek, angol oxford, creton és madepolán szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 80 krtól, 2 frt 60-ig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemü szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legujabb gallérok és kézelők 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi szines-szélü selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 15 frtig.

Valódi len fehérzsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (67) (11—*)

Legujab szerkezetü esőernyők 1 frt 60-tól 15 frtig.

Fehér és szines harisnyák, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól 1 frt 50-ig.

Legujabb nyakkendők, kesztyük, nadrágtartók, harisnya kötők, órasinorok sat. legjutányosabb árban.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzet vagy redős, 1 frtól, 5 frtig.

Női háló reklik 1 frtól 5 frtig, fökötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 frtig.

Mindenféle len és pamut vászon,

fehér és szines asztalnemü,

szin-tartó

creton, oxford és madepolán

szines ingszövetek

1000 különböző mintára 24 krtól 52 krig.

100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolán fehér ingszövetek 80, 1,55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

Sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himzőpamutok és czérnák, ujjon szülöttek részére fökötők, réklik és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünö szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van forditva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. é. vevőim bizalmát továbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgája:

Sárga Kristóf.

Nyomatott Stein János ny. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvártt.

MELLÉKLET: Veress Aranka fiukészitmények árjegyzéke.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca